

Lietuvos SVEIKATA

Priedas
Publicum
sanitas

“ Gabrielė Pioraitė: visur keliauju paskui vėją

lsveikata.lt

| Trisdešimt antrieji leidimo metai

| Nr. 14 (1621) 2025 balandžio 3-9 d.

| Specializuotas savaitraštis

| Kaina - 3,50 Eur

Planas perimti D.Dundulio verslą žlugo

„Norėjome, kad savivaldybės įstaiga perimtų „Sostinės medicinos centrą“ ir teiktų paslaugas gyventojams. Deja, aplinkybės susiklostė kitaip“, – apgailestauja centro įkūrėjas, verslininkas Dainius Dundulis. Anksčiau Vilniaus rajono savivaldybės vienbalsiai palaikyta idėja Vilniaus rajono poliklinikai plėstis šiame centre buvo tyliai palaidota paskutiniame tarybos posėdyje. „Plačiau atsiveria akys. Svarstome įvairiausius plėtros variantus“, – sako poliklinikos vadovas Evaldas Navickas. L.S. išsiaiškino, kad sutartis jau yra pasirašyta su viena didžiausių privačių medicinos klinikų Lietuvoje „InMedica“. **3,10 p.**

Darbas ieško

MEDIKO

lsveikata.lt

Darbo
pasiūlymai
medikams

15 psl.

ISSN 1648-1437

Aktualijos

Nauja prievolė kelia sumaištį

„Bus sumaištis“, – taip atsiliepė Lietuvos gydytojų vadovų sąjungos (LGVS) prezidentas dr. Kęstutis Štaras apie Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) įvedamą prievolę nuo balandžio mėnesio gydymo įstaigoms e.sveikatoje skelbti ne mažiau kaip keturių mėnesių gydytojų konsultacijų grafikus. Esą naujoji tvarka gyventojams turėtų pagreitinti patekimą pas specialistus. O kaip bus iš tikrųjų? Pirmieji chaoso ženklai – šią savaitę užstrigusi e.sveikatos platforma.

Nuo balandžio 15 d. įsigaliojus naujai SAM tvarkai, gydymo įstaigos turės iki einamojo mėnesio 25 d. e.sveikatoje skelbti gydytojų darbo grafikus, ne mažiau kaip 80 proc. vizitų laikų atveriant pacientams.

Daugiau darbo administracijai

Nuo balandžio 15 d. įsigaliojus naujai SAM tvarkai, gydymo įstaigos turės iki einamojo mėnesio 25 d. e.sveikatoje skelbti gydytojų darbo grafikus, ne mažiau kaip 80 proc. vizitų laikų atveriant pacientams. Likusius vizitus gydymo įstaigos galės rezervuoti skubiems ir kontroliniams vizitams.

Lietuvos gydytojų vadovų sąjungos prezidentas dr. Kęstutis Štaras įsitikinęs – naujoji tvarka patekimo pas gydytojus klausimo neišspręs, pacientų eilių nesumažins.

„Tai bus tik papildoma našta įstaigų administracijoms. Šioms reikės priskirti žmones, kurie minėtą sistemą turės administruoti. Dalis pacientų dėl vienokių ar kitokių priežasčių negalės atvykti. Vadinasi, po kelių mėnesių ar po dienos keisis registracijos pas gydytojus paveikslas“, – galimas rizikas įvardija K.Štaras.

Anot jo, dėl naujos tvarkos skelbti gydytojų grafikus nepatogu bus ir patiems specialistams.

„Gydytojai pagal Trišalės tarybos susitarimą turi mamadienius, sveikatinimo, tobulinimosi dienas, todėl naujoji tvarka apsunkins galimybę joms laisvai disponuoti“, – aiškino jis.

Be to, daugelis gydytojų dirbdami keliose įstaigose nebeturės galimybės laisvai keisti darbo planą.

„Jei gydymo įstaigoje kas nors sušerka, kolegą reikia pavaduoti. Pa-prastai gydytojai nusiima vizitų laikus iš papildomos darbovietės. Bus įvairių priežasčių, kurios sukels chaosą“, – įspėja LGVS prezidentas.

„Jau ir taip buvo nelengva vadovams užtikrinti trijų mėnesių grafikus. Diskutavome apie tai su minist-re Marija Jakubauskiene ir Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininke Lina Šukyte-Korsake. Laikas parodys, koks bus rezultatas. Gal ver-

„Tai bus tik papildoma našta įstaigų administracijoms. Dalis pacientų dėl vienokių ar kitokių priežasčių negalės atvykti. Vadinasi, po kelių mėnesių ar po dienos keisis registracijos pas gydytojus paveikslas“, – teigia Lietuvos gydytojų vadovų sąjungos prezidentas dr. Kęstutis Štaras.

tėjo dar palaukti ir pažiūrėti, kokios yra galimybės?“ – svarstė K.Štaras.

Sutapimas ar ne – sumaištį kelia vėl užstrigusi e.sveikatos platforma. Kaip skelbiama e.sveikatos tinklalapyje, dėl sistemos trukdžių pacientai antradienį negalėjo prisijungti prie savo paciento paskyros. Buvo sutrikę ir duomenų mainai tarp e.sveikatos sistemų bei kitų sveikatos priežiūros įstaigų ir kitų institucijų naudojamų sistemų. Tuo metu gydytojai, kol nebuvo atkurta sistemos veikla, negalėjo išrašyti elektroninių receptų, o pacientai – atsiimti receptinių vaistų vaistinėse.

Planuojama eiles skaidrinti

Kaip pristato SAM, e.sveikatos registracijos sistemoje nesant laisvų laikų pas specialistą konkrečioje įstaigoje, pacientas įsirašys į lau-

kiančiųjų eilę ir gaus paslaugą, kol atsiras tolesnių registracijos laikų arba jau užsiregistravęs pacientas atsisakys konsultacijos.

Pasak SAM, šie pokyčiai leis užtikrinti patogesnę būdą planuojant vizitą pas gydytoją.

„Tai pirmiausia atvers pacientui daugiau laisvų vizitų laikų, suteikiant daugiau pasirinkimų ir platesnes galimybes greičiau patekti pas gydytoją. Tai svarbu siekiant eilių skaidrumo, nes visi galėsime matyti objektyvesnius duomenis, kokios eilės yra iš tikrųjų“, – išplatinant pranešime cituojama sveikatos apsaugos viceministrė Jelena Čelutkienė.

K.Štaras žeria kritika, sakydamas, kad naujoji tvarka nepagerins prieigos pas specialistus ir pacientams.

„Koks gali būti pasiektas skaidrumas, jei bus sumaištis?“ – retoriskai klausė jis.

Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis kompensuojamas paslaugas teikiančios įstaigos privalo naudotis e.sveikatos registracijos sistema ir laikytis teisės aktais nustatytų registracijos taisyklių. Kaip numato Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymų pakeitimai, jų nesilaikančioms įstaigoms nuo 2026 m. sausio 1 d. gali būti stabdomas licencijos galiojimas.

Ministerija primena, kad kreipdamiesi dėl planinės pagalbos ir turėdami siuntimą pacientai gali patys laisvai pasirinkti įstaigą, kuri turi sutartį su teritorine ligonių kasa, – tiek viešąją, tiek privačią, kurioje jie gali gauti reikalingą paslaugą be papildomo mokesčio. Sužinoti, kur teikiamos reikalingos paslaugos, galima Valstybinės ligonių kamos interneto svetainės skiltyje „Sveikatos priežiūros įstaigos ir paslaugos visoje Lietuvoje“. ●

PARENGĖ GRETA VANAGIENĖ

Liberalų sąjūdis įžvelgia riziką

Sveikatos apsaugos ministerijai siūlant nebeleisti pacientams pasirinkti brangesnių medicininių paslaugų, medžiagų ar procedūrų, Liberalų sąjūdis įžvelgia riziką sujaukti sveikatos sektorių, padidinti korupciją ir sumažinti realų paslaugų prieinamumą.

Ministerija nusiteikusi keisti Sveikatos sistemos įstatymą, kad į privalomąjį sveikatos draudimą įtraukti pacientai nebebūtų neteisėtai apmokestinami. Tai daroma vadovaujantis XIX Vyriausybės programos lūkesčiu užtikrinti, kad „pacientai nemokėtų priemonių už sveikatos draudimu garantuotas biudžeto apmokamas paslaugas“.

Liberalų manymu, toks siūlymas

ne užtikrins vienodą medicininių paslaugų kokybę šalyje, kaip tikisi ministerija, o sumažins ir taip ne visada tobulų valstybės finansuojamų paslaugų kokybę, nes pacientai nebegalės prie geresnės jų kokybės prisidėti savo pinigais.

„Jau ne vienus metus žmonės poliklinikose galėjo daugiau sumokėti ir gauti arba kokybiškesnę, arba greitesnę gydymą. Dabar ministerija visus sustatys į vieną eilę ir pasiūlys gauti tokio paties lygio paslaugą. Tikėtina, kad tokiu atveju eilės dar padidės, o paslaugos suprastės, nes norintys geresnio aptarnavimo gyventojai negalės nei eilių pagreitinti, nei kokybės pagerinti“, – sako Seimo Liberalų sąjūdžio frakcijos seniūnė Viktorija Čmilytė-Nielsen (nuor.).

Seimo Sveikatos reikalų komiteto nario liberalo Jevgenijaus Šuklino pastebėjimu, daugiau paciento atsakomybės sveikatos priežiūros sistemoje ne ją iškreipia, kaip teigia ministerija, o padeda jai augti kartu užtikrinant nemokamą gydymą tiems, kurie iš savo lėšų prie sveikatos papildomai negali prisidėti.

„Įvertinus ministerijos projektus, dar kyla rimtas klausimas, ar ligoninėse ir poliklinikose panaikinus legalius primokėjimus nesugrįš nelegalūs primokėjimai – kyšiai“, – sako jis. ●

P.S. Plačiau apie priemokas skaitykite – 4psl.

L.S. INF.

Susitiko su mokyklų vadovais

Seimo Neįgaliųjų teisių komisijos nariai susitiko su Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos atstovais.

Susitikimo metu buvo iškeltos opios problemos, susijusios su švietimo pagalbos specialistų trūkumu, jų atlyginimo dydžiu, turimomis kompetencijomis.

Susitikimo metu Kelmės „Aukuro“ pagrindinės mokyklos direktorė Asta Zavadskienė atkreipė komisijos narių dėmesį, kad įtraukusis ugdymas Lietuvoje veikia ne pirmus metus, mokyklos ir anksčiau integruodavo vaikus su negalia į bendrojo lavinimo mokyklas, tačiau su laiku šiai integracijai keliami aukštesni standartai. Norint, kad paslaugos būtų teikiamos

laiku, būtų kokybiškesnės, reikia didesnio finansavimo. Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos tarybos narė Edita Matulevičienė pabrėžė būtinybę, jog vaikui su specialiaisiais ugdymosi poreikiais pagalba būtų suteikiama iš karto, kai tik jis pradeda lankyti mokyklą. Šiuo metu pagalbos reikia laukti, mokyklų vadovai yra priversti pagalbą išskaidyti, ją normuoti, kad bent minimaliai būtų patenkinami mokinio poreikiai.

Seimo Neįgaliųjų teisių komisijos pirmininkė Indrė Kizienė po susitikimo patikino, kad komisija imsis lyderystės siekiant pagerinti švietimo pagalbos teikimą šalies mokyklose. Seimo Neįgaliųjų teisių komisija planuoja inicijuoti bendrą posėdį su Seimo švietimo ir mokslo komitetu, kuriame bus ieškoma sprendimų šiai problemai spręsti. ●

L.S. INF.

Paroda „Lietaus vaikai“

Balandžio 2-30 dienomis Seimo narė Indrė Kizienė inicijuoja eksponuojama paroda „Lietaus vaikai“.

Seimo narė Indrė Kizienė kviečia į fotografės Vėtrės Antanavičiūtės-Meškauskienės parodą, skirtą Pasaulinei autizmo supratimo dienai. Balandis – Pasaulinis autizmo supratimo mėnuo, o trečiadienį, balandžio 2-ąją, buvo minima Pasaulinė autizmo supratimo diena.

Seimo narė Indrė Kizienė sako, kad visuomenėje yra daug žmonių turinčių autizmo spektro sutrikimą (ASS). „Aplinkos veiksniai, ku-

rie paskatina autizmo atsiradimą, nėra pakankamai ištirti, todėl šia paroda norime atkreipti dėmesį į problemas, su kuriomis susiduria auginantys ar gyvenantys šalia žmonių, turinčių vienokį ar kitokį raidos sutrikimą. Tikimės, kad tai dar viena proga garsiai pasakyti, kad visuomenė turi palaikyti visų žmonių, nepriklausomai nuo jų neurologinių ypatumų, dalyvavimą visuomenės gyvenime“, – teigia Seimo narė.

Parodos autorė Vėtrė Antanavičiūtė-Meškauskienė dešimt metų fotografavo autistiškų vaikų pasaulį. ●

L.S. INF.

Dar prieš kelias savaites Vilniaus rajono taryba plojo pritarlama Vilniaus rajono poliklinikos planams nuomoti D.Dundulio „Sostinės medicinos centro“ patalpas. Tačiau kovo pabaigoje vykusiame tarybos posėdyje pritarla tiesiog įstaigos infrastruktūros plėtros projektui. Paklaustas, kodėl Vilniaus rajono poliklinika sudvejojo dėl nuomos, jos direktorius Evaldas Navickas (nuotr. stovi) atsakė trumpai: „Mes nesudvejojame, tiesiog atsivėrėme didesnėms galimybėms.“

Planas perimti D.Dundulio verslą žlugo

„Norėjome, kad savivaldybės įstaiga perimtų „Sostinės medicinos centrą“ ir teiktų paslaugas gyventojams. Deja, aplinkybės susiklostė kitaip“, – apgailestauja centro įkūrėjas, verslininkas Dainius Dundulis. Anksčiau Vilniaus rajono savivaldybės vienbalsiai palaikyta idėja Vilniaus rajono poliklinikai plėstis šiame centre buvo tyliai palaidota paskutiniame tarybos posėdyje. „Plačiau atsiveria akys. Svarstome įvairiausių plėtros variantus“, – sako poliklinikos vadovas Evaldas Navickas. L.S. žiniomis, sutartis pasirašinėjama su kita medicinos klinika. „InMedica“ generalinis direktorius Kęstutis Broniukaitis patvirtino: sutartis jau pasirašyta.

Rasa Kasperavičiūtė-Martusevičienė

Planas pasikeitė

Dar prieš kelias savaites Vilniaus rajono taryba entuziastingai plojo pritarlama Vilniaus rajono poliklinikos plėtra Račių gatvėje – planuota nuomoti D.Dundulio „Sostinės medicinos centro“ patalpas. Tačiau kovo pabaigoje vykusiame tarybos posėdyje vietoje žadėtų konkretnių detalių apie vykstančias derybas tarybos nariai sulaukė tik abstrakčių E.Navicko svarstymų apie „plėtros galimybes“.

„Šiek tiek norėtume keisti nutarimo projektą, bet nedetalizuojant, nes turime iš tiesų išsiaiškinti kai kurias detales – ar tai turėtų būti infrastruktūros plėtra nuomojant patalpas, ar visgi plečiant infrastruktūrą pačios poliklinikos patalpose, – trumpai naują poziciją tarybos posėdyje pristatė E.Navickas. – Norėtume paprašyti pritarla tiesiog infrastruktūros plėtros projektui, o jau su detalėmis ateitume į tarybą esant poreikiui patikslinti“.

Iš viso svarstyme balsavo 31 tary-

bos narys: 30 balsavo už, vienas susilaikė.

„Aš iš tiesų sveikinu direktorių, kad einame ieškojimo keliu, bet šiuo metu dar nematau aiškaus kelio, nes svarstomos įvairios alternatyvos. Iš tiesų kol kas susilaikysiu, nes norėčiau matyti aiškesnę viziją ir balsuoti už konkretų sprendimą, kurio šiuo metu nėra“, – kodėl susilaikė balsuodamas, aiškino politikas Stasys Mušeikis.

Savivaldybės vicemerė Edita Tamšiūnaitė, kuri posėdyje nedaly-

„Planas žlugo dėl korupcijos rizikos. Tokiais atvejais turi būti skelbiamas viešas konkursas. Problema ta, kad jei konkurso sąlygos būtų parašytos taip, kad tiktų tik mūsų klinikai, faktas, jog konkursą laimėtume mes. Tuomet galėjo būti, kad mums visiems būtų tekę draugiškai apsilankyti Specialiųjų tyrimų tarnyboje. Tokio scenarijaus tikrai nesiekiau“, – kodėl nepavyko susitarti su Vilniaus rajono savivaldybe, paaiškino verslininkas Dainius Dundulis.

vavo, apie nutrauktas derybas informuota nebuvo: „Esu išvykusi į komandiruotę užsienyje ir naujau-

sios informacijos neturiu. Bet man nėra žinoma, kad planas keistųsi. Kiek girdėjau iš tarybos narių komentarų, viskas turėjo būti gerai.“

„Atsiveria galimybės“

„Kažkaip plačiau atsiveria akys, – pasikeitusį plėtros planą „Lietuvos sveikatai“ pakomentavo Vilniaus rajono poliklinikos direktorius. – Dabar svarstome įvairiausių plėtros variantus, o taryba ir komitetai pritarė pasirinkimo galimybėms.“

Paklaustas, kodėl poliklinika sudvejojo dėl nuomos, E.Navickas atsakė trumpai: „Mes nesudvejojame, tiesiog atsivėrėme didesnėms galimybėms.“

Detaliau paaiškinti, kokios tos „didesnės galimybės“, direktorius nesiryžo. „Negaliu plačiau komentuoti, nes tai tam tikra „know how“ dalis ir nesinori atverti visų planų konkurentams“, – šypsojosi jis.

Nors dar prieš kelias savaites poliklinika ruošėsi detalioms deryboms perimti modernų D.Dundulio sveikatos centrą, dabar viskas prasideda nuo nulio. „Stebėsime,

kaip klostysis aplinkybės ir kokia kryptimi judėsime toliau. Pagal dabartinį sprendimą turime atlikti rinkos tyrimą, įvertinti infrastruktūros plėtros galimybes ir vėl grįžti į komitetus bei tarybą su prašymu palaikyti galutinį sprendimą“, – pasakojo poliklinikos direktorius.

Svarbiausia – plėsti paslaugas

Primename, kad anksčiau D.Dundulio įkurtame, bet veiklos nepradėjusiame „Sostinės medicinos centre“ apsilankę Vilniaus rajono tarybos nariai buvo sužavėti: naujausios technologijos, moderniausia medicininė įranga, 9 tūkst. kvadratinė metrų kompleksas, kuriame tilptų visas spektras reikalingiausių paslaugų – nuo ambulatorinės chirurgijos iki specializuotų tyrimų.

„Pradžioje projektas atrodė sunkiai įmanoma misija, tačiau kai tarybos nariai patys apsilankė klinikoje, pamatė, kad pasiūlymas tikrai vertas dėmesio“, – tuomet entuziastingai kalbėjo Vilniaus rajono meras Robert Duchnevič.

„Tai tokia galimybė, kuri gali nepasikartoti nei per 10, nei per 20 metų“, – tvirtino tarybos narys Martynas Motuzas.

Pagal ankstesnį planą Vilniaus rajono poliklinikoje turėjo būti įdiegtos visiškai naujos Lietuvos mastu paslaugos: miego sutrikimų diagnostika bei gydymas, hemodializės procedūros, skausmo klinika, aviacijos medicina. Centre turėjo būti teikiamos ir stacionarinės paslaugos, įskaitant palaikomąjį gydymą ir demencija sergančių asmenų dienos stacionarą. Pagal mokėjimų grafiką, kuris buvo pristatytas Vilniaus rajono savivaldybei, pirmaisiais metais už patalpų nuomą, įrangą ir mažavertį inventorių planuota išleisti 1,65 mln. eurų, antraisiais – 2,86 mln. eurų.

Sveikatos, šeimos ir socialinių reikalų komiteto, kuriame buvo svarstytas šis klausimas, pirmininkė Kristina Boroško patvirtino, kad pirminė koncepcija iš tiesų pasikeitė. „Pradiniame sprendimo projekte buvo konkrečiai siūloma plėsti infrastruktūrą Račių gatvėje esančiame pastate ir derėtis su savininku. Vėliau nuspręsta atsakyti šios formulotės, nes projekte yra viešojo intereso aspektas. Norėta suteikti galimybę ir kitiems potencialiems partneriams siūlyti infrastruktūros sprendimus“, – aiškino pirmininkė.

„Kuria kryptimi pasuks plėtra, šiuo metu tikrai neaišku, – kad situacija tapo miglota, pripažino K.Boroško. – Pradinis variantas, kai buvo kalbama apie nuomą, reikalavo papildomų lėšų ir tarybos pritarimo. Be tokio pritarimo derybų vykdyti buvo neįmanoma. O kaip bus dabar – tiesiog žiūrėsime.“

Klausimas plačiau buvo svarstytas ir Ekonomikos ir finansų komitete. Komiteto pirmininkas Zigmont Ždanovič įsitikinęs, kad dar ne viskas prarasta: „Situacija tokia neapibrėžta, bet tikimės, kad grįšime prie šio projekto – esame informuoti, kad dar niekas neprarasta ir derybos tęsis. Tačiau visada reikia turėti atsarginį variantą, todėl svarstome plėstis esamos patalpose, nes plėstis tikrai reikės. Visgi variantas Račių gatvėje būtų, mano požiūriu, pats optimaliausias, nes gautume jau paruoštą produktą, kurį tik reikėtų pritaikyti savo reikmėms. Ten patogī vieta, erdvi automobilių stovėjimo aikštelė – tai būtų patogū gyventojams. Dabar viskas priklauso nuo patalpų savininko ir derybų eigos.“

Aktualijos

Bus aštru: į Seimą keliauja priemokas žabojančios pataisos

„Tokios sąvokos kaip paciento priemoka likti neturėtų“, – sako viceministrė Jelena Čelutkienė apie Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) registruotą įstatymo pakeitimo projektą, skirtą naikinti bet kokias priemokas už valstybės apmokamas paslaugas. Tačiau dėl tokio projekto valdančiųjų gali laukti varginančios diskusijos.

Sima Kazarian

Praėjusį penktadienį SAM užregistravo Sveikatos sistemos įstatymo 11 ir 49 straipsnių pakeitimo projektą, kuriuo siekia užkirsti kelią bet kokioms priemokoms, kurias pacientai moka gaudami Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) apmokamas paslaugas. Įstatymas turėtų įsigalioti nuo kitų metų sausio 1d. Iki tol dar reikės priimti jį įgyvendinančius teisės aktus.

J.Čelutkienė teigė, kad įstatymo pakeitimus planuojama priimti pavasario sesijoje. Iki balandžio 11 d. projektas derinamas su visuomene.

Tačiau dar nepasiekęs Seimo, jis kelia daug diskusijų. Seimo narė, konservatorė Jurgita Sejonienė tvirtina, kad jei tokios pataisos bus priimtos, skųs jas Konstituciniams Teismui.

Pakeitimai

Sveikatos sistemos įstatymo 49 straipsnio 5 dalies nuostata įtvirtina pacientų teisę gaunant valstybės kompensuojamas paslaugas pasirinkti brangesnes paslaugas, medžiagas, procedūras už tai apmokant kainų skirtumą.

Sveikatos apsaugos ministerija nusprendė šią nuostatą panaikinti. Sprendimą ji aiškina tuo, kad nors teoriškai nuostata turėjo suteikti pacientams galimybę pasirinkti tam tikras paslaugas, „praktikoje tapo neteisėto pacientų apmokestinimo įrankiu“.

„Siūloma atsisakyti šiuo metu skirtingai interpretuojamų nuostatų, kuriomis sveikatos priežiūros įstaigos naudojasi reikalaujamos iš pacientų papildomai primokėti už paslaugas“, – praneša ministerija.

Nors SAM pabrėžia siekį įgyvendinti žmonių konstitucinę teisę į valstybės garantuojamą nemokamą medicinos pagalbą, pasigirsta abejonių, ar pasirinktas būdas tinkamas.

Neteisinga paciento atžvilgiu

J.Sejonienė kritikuoja ministerijos žingsnį: „Tai priemokų žabojimas pačiu brutaliausiu, radikaliausiu būdu. Prieštarauju dėl SAM teikiamos formuluotės, kad apskritai negalimos jokios priemokos, jei už paslaugą moka Valstybinė ligonių kasa. Nes, mano manymu, pirmiausia tai neteisinga paciento atžvilgiu.“

Ji paaiškina, kad šios pataisos panaikins paciento teisę pasirinkti sau geriau tinkančią priemonę tiek privačiose, tiek viešosiose gydymo įstaigose: „Vyksta viešieji pirkimai, visiems nuperka, pavyzdžiui, vienodus lėšiuokus, bet gal pacientas nori kito, jam labiau tinkamo ir su tiktu už jį primokėti. Tokios galimybės nebelieka: arba jis už viską – operaciją, priemones – moka pats, arba naudojamas tas lėšiuokus, kuris centralizuotai nupirktas visiems. Tas pats su sąnarių protezais ir kitomis priemonėmis.“

SAM užregistravo Sveikatos sistemos įstatymo 11 ir 49 straipsnių pakeitimo projektą, kuriuo siekia užkirsti kelią bet kokioms priemokoms, kurias pacientai moka gaudami Privalomojo sveikatos draudimo fondo apmokamas paslaugas

„Turime ribotą medikų skaičių. Priemokos privačiose įstaigose leidžia didinti jiems algas, dėl to turime didelį specialistų nutekėjimą ten, iš regionų į miestus. Dėl to reikalingi ir radikalūs sprendimai. Ar jie bus teisingi, pamatysime diskusijose“, – Seimo narė, socialdemokratė Orinta Leiputė.

J.Sejonienė pažymi, kad chirurgijos srityje yra daug dalykų, kur pacientas nori pasirinkti ne tą, kuris perkamas visiems, bet labiau atitinkantį individualius poreikius.

Ji teigia, kad toks draudimas rinktis prieštarauja Vyriausybės siekiui įdėti personalizuotos medicinos link. „Ministerija pristatydamą programą skambiai kalbėjo apie personalizuotą mediciną... Čia aš jos nematau –

nėra pritaikymo konkrečiam pacientui“, – pabrėžė parlamentarė.

Viceministrė: pacientai mus palaiko

„Tai – mitas. Nes tas įsivaizdavimas – geresnis ar blogesnis... Mes nepritariame tokiam požiūriui apskritai, – „Lietuvos sveikatai“ sakė J.Čelutkienė. – Paslaugos, operacijos, implantai – viskas suplanuojama taip, kad pacientui būtų adekvati, gera kokybė. Prastos kokybės priemonių valstybė nesiuo. Lėšiuokai, sąnariai ir visos kitos priemonės perkamos centriniu ar kitu būdu (čia laukia pokyčių šiek tiek) iš geriausių gamintojų ir tai leidžia gauti prekes visai kita kaina. O naudojamas priemonės lemia medicininės indikacijos, kas geriausia pacientui. Jokių prastų ir geresnių priemonių nepripažįstame.“

Ji teigia, kad įstatymą įgyvendinančiuose teisės aktuose dar turi būti numatyti kontrolės mechanizmai, kokios laukia pasekmės, jei įstaigos nesilaikys šio įstatymo.

Viceministrė teigia, kad dėl parengtų įstatymo pataisų kritikos ar spaudimo nepajuto: „Nejaučiame spaudimo. Jaučiame, kad mus palaiko pacientai, viešosios įstaigos, visuomenė ir bendruomenė, nes, deja, iki šiol galiojanti įstatymo nuostata suteikia galimybę piktnaudžiauti ir visiškai nepateisinamai tuštinti pacientų kišenes.“

Skųs

„Praktika rodo, kad pastaruoju metu Konstituciniame Teisme pa-

„Tai priemokų žabojimas pačiu brutaliausiu, radikaliausiu būdu. Prieštarauju dėl SAM teikiamos formuluotės, kad apskritai negalimos jokios priemokos, jei už paslaugą moka Valstybinė ligonių kasa. Nes, mano manymu, pirmiausia tai neteisinga paciento atžvilgiu“, – įsitikinusi Seimo narė, konservatorė Jurgita Sejonienė.

KOMENTARAS:

Lietuvos medikų sąjūdžio valdybos pirmininkė Auristida Gerliakienė M-1 informacijos tarnybai teigė:

vienareikšmis. Ji taip pat pažymėjo, kad teoriškai dabar viešosios įstaigos negali teikti komercinių paslaugų, tačiau jas teikia.

„Šiuo metu įstatymai reglamentuoja, kad tu ir gali imti priemoką, ir kartu negali. Tai nei vieniems, nei kitiems nėra aišku. Todėl ir siūlau reglamentuoti aiškiai (...). Man rodos, tai – normali praktika“, – kalbėjo parlamentarė.

„Manau, kad šita tema ant bangos bus netrumpą laiką“, – prognozavo J.Sejonienė.

„Atidaryta daug vartelių“

„Diskusija prasidėjo ir ji, matyt, bus aštri“, – sako socialdemokratė, Sveikatos reikalų komiteto narė Orinta Leiputė. Ji pasakoja, kad su kolegomis Seime įstatymo projektą pamatė ir aptarė tik po to, kai jis buvo užregistruotas. Ne visi Seimo nariai dar apskritai spėjo su juo susipažinti.

„Priemokų problema ypač aktuali. Natūralu, kad šis klausimas sujuddino visus, kadangi praėjusioje kadencijoje buvo atidaryta daug vartelių privačių įstaigų klestėjimui. Tai akivaizdžiai visi mato – dygstančias naujas klinikas. Gerai, kad yra privatus sektorius, bet turime užtikrinti ir normalų viešojo sektoriaus funkcionavimą, subalansuoti tuos santykius“, – „Lietuvos sveikatai“ kalbėjo O.Leiputė ir priminė, kad su tokiau pažadu buvo einama į rinkimus, jis yra Vyriausybės programoje.

- Tai yra visiškai politinis sprendimas, populistinis, manau, kad niekuo nepagrįstas, išskyrus subjektyvią nuomonę kai kurių politikų.

Manau, kad bendruomenę gali įvairiai paveikti. Pirmiausia, tai aktualu ir viešosioms, ir privačioms gydymo įstaigoms, taip pat sumažės galimybė gauti įstaigai papildomą pinigų kiekį, nukentės darbuotojų atlyginimai. Ir jeigu kalbame dabar, tarkime, apie tokį paprastą dalyką kaip slaugytojų atlyginimų didinimas, tai nežinau, iš ko žmonės, įstaigos galės tą daryti. ●

Piktnaudžiauja

„Turime sąskaitas, kur vienoje privačioje klinikoje įrašyta paslauga apmokama iš ligonių kasų, jos vertė – trys ar keturi šimtai eurų, o atvejo vadybininko paslauga – tūkstantis eurų. Tokių dalykų nesinori, kad būtų. Ar kai pacientui reikia primokėti už naujesnį ar geresnį aparatą, nors paslaugos turi būti kompensuojamos lyg ir vienodai, – aiškino O.Leiputė. – Mes tikrai turime apie tai kalbėti, o kuo baigsis – matysime.“

Ji tvirtina, kad priemokos iškreipia medikų srautus: „Turime ribotą medikų skaičių. Priemokos privačiose įstaigose leidžia didinti jiems algas, dėl to turime didelį specialistų nutekėjimą ten, iš regionų į miestus. Dėl to reikalingi ir radikalūs sprendimai. Ar jie bus teisingi, pamatysime diskusijose.“ ●

A.Razbadauskas: slaugytojai – sveikatos sistemos stuburas

„Didžiausia našta sveikatos priežiūroje tenka slaugytojams, ne gydytojams“, – sako Klaipėdos universiteto (KU) rektorius, chirurgas prof. dr. Artūras Razbadauskas, kalbai pasisukus apie kritišką slaugytojų trūkumą šalyje. Problemą mėgina spręsti jubiliejų minintis KU Sveikatos mokslų fakultetas: nuo rugsėjo čia turėtų startuoti išplėstinės praktikos slaugos programa.

- Šiomet Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakultetas – pirmasis šalies sveikatos mokslų fakultetas – švenčia 25-metį. Kaip per ketvirtį amžiaus jis pakeitė šalies sveikatos priežiūros sistemą?

- Tai iš tiesų buvo išskirtinis fakultetas nepriklausomybę atkūrusiai Lietuvai, nes tuo metu šalyje daugiausia dėmesio buvo skiriama medicinai ir ligų gydymui, veikė tik medicinos fakultetai. Mes pasirinkome kitą – skandinaviską – kryptį ir dėmesį nukreipėme į visuomenės sveikatos saugojimą bei stiprinimą. Vėliau atsirado ir slauga, socialinis darbas, rehabilitacija, rekreacija.

Mūsų fakultetas taip pat grąžino Vydūno, Mažosios Lietuvos filosofo ir sveikos gyvensenos puoselėtojo, idėjas, kurios sovietiniais metais buvo nustumtos į šalį.

Per šį ketvirtį amžiaus dėmesio visuomenės sveikatai nebuvo per daug, tačiau turiu pažymėti, kad mes prisidėjome prie visuomenės sveikatos biurų atsiradimo, visuomenės sveikatos specialistų rengimo. Šiai sričiai skiriamas dėmesys

Reikia suprasti, kad pagrindinė sveikatos priežiūros dalis tenka slaugytojams, ne gydytojams. Slaugytojai sudaro didžiausią dalį. Pagal europinius standartus santykis turi būti visai kitoks – dabar neturime nė dviejų slaugytojų vienam gydytojui, o turėtų būti trys ar keturi.

nuolat didėja ir jau matome rezultatus, pavyzdžiui, sumažėjusį alkoholio vartojimą.

Atsimenu, 1994 metais pirmą kartą skridau į Jungtines Amerikos Valstijas ir pusė lėktuvo keleivių rūkė. Dabar nebegalime to įsivaizduoti. Visuomenės suvokimas apie sveikatos svarbą stiprėja, ir mes prisidedame prie šios krypties ne tik studijomis, bet ir mokslu.

- Naujoji sveikatos apsaugos ministrė – visuomenės sveikatos srities specialistė. Galbūt pagaliau galime tikėtis didesnių pokyčių šioje srityje?

- Tikrai taip. Bet yra ir daugiau pavyzdžių: Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininkė Lina Šukytė-Korskė yra mūsų universiteto visuomenės sveikatos absolventė. Taip pat daug dirbame ir su komiteto nariu profesoriumi Sauliumi Čaplinskiu. Taigi, politikai tikrai žino, kas yra Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakultetas, kokias idėjas propaguojame ir ką esame nuveikę.

Ziūrime į ateitį viltingai, nes aroncijų iš dabartinės valdžios tikrai žymiai mažiau. Tai maloniai nuteikia.

- Lietuva šiuo metu kritiškai stokoja slaugos darbuotojų. Kaip šią problemą sprendžia Klaipėdos universitetas?

- Balandį mus vertins užsienio ekspertai dėl išplėstinės slaugos praktikos akreditacijos. Jei viskas bus sėkminga, nuo rugsėjo 1 dienos pradėsime realizuoti šią programą. Išplėstinės praktikos slaugytojai – viena pagrindinių galimybių, kaip kompetencijomis galima pakeisti ir dalį biurokratinio darbo nuimti nuo gydytojų pečių.

studentus, o tik 20 gauna krepšelius, likę turi patys mokėti už studijas, o po to dažniausiai išvyksta dirbti į užsienį, kur atlyginimai didesni.

Esu įsitikinęs, kad įmanoma sukurti patrauklią darbo aplinką ir Lietuvoje. Ir kito kelio nematau, nes visuomenė sensta – tai pasaulinė tendencija. Žmonės gyvena ilgiau, o vyresniame amžiuje dažniau susiduriama su sveikatos problemomis. Todėl reikia ir slaugos – ši problema niekur nedings.

kulteto raida suteikia galimybes ir Klaipėdos universiteto ligoninės plėtrai. Glaudus bendradarbiavimas tarp universiteto ir ligoninės tikrai prisidėtų prie slaugytojų rengimo.

Tačiau egzistuoja didžiulė konkurencija tarp Lietuvos universitetų. Vietoje to, kad bendradarbiautume, ypač dabartiniame geopolitiniame kontekste, sunkiai randame bendrą kalbą. Paprasčiau bendradarbiauti su užsienio universitetais nei su vietiniais.

DOSJĖ:

- 1988 m. VU suteikta gydytojo profesinė kvalifikacija.
- 2001 m. VU apgynė biomedicinos mokslų daktaro disertaciją.
- 2010 m. Mykolo Romerio universitete igijo teisės ir valdymo magistrą.
- 1988–1989 m. Vilniaus m. VI klinikinės ligoninės internas – chirurgas
- 1989–1994 m. Klaipėdos miesto ligoninės (dab. Klaipėdos universitetinė ligoninė) chirurgas
- 1995 m. Klaipėdos jūrininkų ligoninės Abdominalinės chirurgi-

- jos skyriaus chirurgas
- 2003 m. – Klaipėdos jūrininkų ligoninės Chirurgijos klinikos vedėjas
- 2001 m. Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Slaugos katedros vedėjas, Sveikatos mokslų fakulteto dekanas, profesorius.
- 2018 m. Klaipėdos universiteto taryba paskyrė į laikinojo rektoriaus pareigas, 2019 m. išrinktas nuolatinis rektoriumi.
- 2023 m. gruodį perrinktas antrajai kadencijai. ●

- Ministerija kalba apie pakopinėmis kompetencijomis grįstą slaugytojų karjeros modelį. Ar manote, kad tai padės išspręsti šių medikų trūkumą?

- Kaip tik susitinkame su ministre ir viceministre, kalbėsime būtent apie slaugytojų rengimą. Mes turime savo matymą. Svarbu, kad fa-

TVINKSNIS

JODO TABLETĖS

17-os savivaldybių, esančių 100 kilometrų spinduliu nuo Astravo atominės elektrinės, nuolatiniams gyventojams antradienį pradedamos dalyti nemokamos kalio jodido tabletės.

Tabletės turėtų būti išdalintos iš viso maždaug milijonui žmonių.

„Visi elektroniniai receptai gyventojams, kuriems priklauso jodo tabletės pagal gyvenamą teritoriją, yra išrašyti“, – BNS sakė sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė.

Turėdami šį receptą, gyventojai nuo balandžio 1 dienos gali kreiptis į vieną iš paskirtų vaistinių ir atsiiimti jiems priklausančias keturias kalio jodido tabletes. ●

KONSTITUCINIS TEISMAS

Konstitucinis Teismas (KT) antradienį planuoja pradėti nagrinėti buvusios Seimo narės iš Laisvės frakcijos Morganos Danielės ir grupės parlamentarų kreipimąsi dėl draudimo pasinaudoti pagalbinio apvaisinimo vienišoms moterims ir nesusituokusioms poroms.

Byla bus nagrinėjama rašytinio proceso tvarka. Grupė Seimo narių į KT kreipėsi dėl to, kad pagal dabartinį reguliavimą teisę gauti pagalbinio apvaisinimo paslaugas gali tik santuoką ar registruotas partnerystės sutartį sudarę asmenys. ●

SUSITARIMAS

Pasaulinės atsakingo vaistų vartojimo dienos išvakarėse medikai ir įmonių atstovai prieš savaitę pasirašė susitarimą dėl skatinimo atsakingai vartoti medikamentus.

Anot jų, tai gali padėti gerinti širdies ir kraujagyslių ligų kontrolę Lietuvoje. Susitarimą pasirašė dvylika šalies medikus vienijančių organizacijų bei privačių farmacijos bei medicinos technologijas vystančių įmonių.

„Mūsų bendras tikslas, kuriuo mes siekiame šituo susitarimu, yra, gerinant tinkamą sveikatos specialisto paskirtų vaistų suvartojimą, stiprinti širdies ir kraujagyslių ligų, tokių kaip miokardo infarktas, širdies nepakankamumas, insultas, inkstų nepakankamumas, prevenciją“, – žurnalistams Vilniuje sakė Lietuvos kardiologų draugijos prezidentas, Kauno klinikų direktorius visuomenės sveikatai, mokslui ir studijoms Tomas Lapinskas. ●

BIOBANKAS

Vilniaus universiteto (VU) Medicinos fakulteto Medicinos mokslo centre pirmadienį atidarytas pirmasis šalyje Lietuvos populiacijos ir retųjų ligų biobankas, kurio dalyviais gali tapti visi Lietuvos gyventojai.

Biobanke bus renkami, saugomi ir valdomi visų sveikų ir kritinėmis ligomis (pavyzdžiui, onkologiniais susirgimais) nesergančių Lietuvos gyventojų biologiniai mėginiai ir sveikatos informacija. Taip pat šiame biobanke bus kaupiami retomis ligomis sergančių gyventojų biologiniai mėginiai. Kritinėmis ligomis sergančių pacientų mėginiai kaupia kiti Lietuvoje veikiančios ligų biobankai. ●

- Kaip vertinate dėmesio ir išteklių paskirstymą tarp skirtingų regionų aukštojo mokslo įstaigų? Ar jaučiate nelygybę?

- Tikrai taip, jaučiame. Kartais atrodo, kad yra tik Vilnius ir Kaunas – senesnės, ilgiausiai veikiančios institucijos. Tai jaučiame ne tik universitete, bet ir apskrityje Klaipėdoje, kuri yra turbūt jauniausias Lietuvos miestas – tik šimto metų, nes didžiąją dalį istorijos Klaipėda buvo Prūsijos ir Vokietijos sudėtyje. Klaipėda dažnai užmirštama, nors mes čia dirbame ir turime ką pasiūlyti.

- Jūs, kaip chirurgas, tiesiogiai susidūrėte su sveikatos sistemos iššūkiais. Ar politikai pakankamai įsiklausė į praktikų medikų išvalgas?

- Praktikai ir mokslininkai visada teikia išvalgas bei rekomendacijas, tačiau politikai turi savo nuomonę, kuri ne visada sutampa su mokslininkų. Dažniausiai ji nesutampa. Matome ir Donaldo Trumpo, ženkliai sumažinusio mokslo finansavimą, požiūrį – jis demonstruoja politikų elgesio standartus. ●

KALBINO RASA KASPERAVIČIŪTĖ-MARTUSEVIČIENĖ

Budinti

vaistinė

Vaistinės atidaromos greičiau, nei „kepami“ vaistininkai

„Vaistinės atidaromos greičiau, nei „kepami“ vaistininkai“, – aiškinama verslo atstovams, norintiems plėsti vaistinių tinklą. Prieš daugiau nei metus vaistinėms įvedus reikalavimą, kad jose privalo visą darbo dieną dirbti bent po vieną vaistininką, skundžiasi vis didėjančiu vaistininkų trūkumu ir plėtros planų ribojimu. Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) atkerta: pagal gyventojų skaičių Lietuvoje vaistinių yra žymiai daugiau nei siekia Europos vidurkis.

Greta Vanagienė

Žlugdoma verslo plėtra

„Vaistininkų trūkumas riboja net plėtros planus“, – dėl nestabilios situacijos vaistininkų darbo rinkoje nuogaustauja farmacinės įmonės „Limedika“ ir „Gintarinė vaistinė“ generalinė direktorė Rūta Bagdonavičienė.

Anot jos, kasmet į pensiją išeina daugiau žmonių, negu universitetuose yra paruošiama specialistų, tad ateinančiais metais problema tik gilės.

Be to, kaip aiškina direktorė, vaistinėms vis labiau integruojantis į sveikatos priežiūros sistemą ir teikiant daugiau įvairių paslaugų, pavyzdžiui, skiepijimą, farmacijos specialistų trūkumas situaciją darys dar sudėtingesnę.

Mat nuo 2023 m. liepos uždraudus savarankiškai dirbti vaistininkų padėjėjams, vadinamiesiems farmakoteknikams, Lietuvos vaistinių asociacijos teigimu, buvo uždarytos 34 didesnių tinklų vaistinės.

Nauja tvarka numato, kad vaistinėse visu jų darbo metu fiziškai turi dirbti vaistininkas. Iki 2023-ųjų liepos nors dalį dienos galėjo dirbti farmakoteknikai, nuotoliniu būdu prižiūrėti vaistininko.

Dabar išimtis farmakoteknikams palikta tik kaimuose ir mažuose miestuose, kur gyvena ne daugiau kaip 3 tūkst. gyventojų, tačiau ir čia tokiu režimu toliau gali dirbti tik tie farmakoteknikai, kurie studijas baigė iki 2006 metų.

Vaistinė prie vaistinės

Vaistinių darbuotojų profesinės sąjungos prezidentas Žydrūnas Mineikis problemos dėl paruošiamų vaistininkų trūkumo nemato. Anot jo, universitetai vaistininkų paruošia pakankamai. Problema, anot jo, dėl kurios kyla vaistininkų deficitas – ypač išplėstas vaistinių tinklas, kuris ir toliau sparčiai plečiasi.

„Išėini į miestą ir šimto metrų spinduliu gali rasti nemažą skirtingas vaistines. Pagal Lietuvos gyventojų skaičių ir jiems tenkančių vaistinių vidurkį, Lietuvoje vaistinių yra žymiai daugiau nei Europos vidurkis“, – dalinasi statistika Ž.Mineikis aiškindamas, kad naujų specialistų ruošti neapsimoka.

„Vaistinės atidaromos greičiau, nei „kepami“ vaistininkai, todėl tai veda prie užburto rato“, – kad parengus daugiau vaistininkų problemos nepavyktų išspręsti, įsitikinęs farmacijos atstovas. Mat dabar vaistinių skaičius gyvenvietėse pasiskirstęs netolygiai, jų steigimas teisiškai nereguliuojamas.

Lietuva Europos Sąjungoje pirmąja vaistinių skaičiumi – šimtui tūkstančių gyventojų tenka 47 vaistinės, ES vidurkis – 32.

KOMENTARAS:

Švietimo, mokslo ir sporto ministrė
Raminta Popovienė:

- Į farmacijos studijas valstybės finansuojamas vietas kasmet

įstoja vis daugiau pirmakursių. Jei 2021-aisiais buvo 45 pirmakursiai, 2022 m. – 60, 2023 m. – 67, pernai įstojo 70. Bendrai pastaraisiais metais stojančiųjų į farmacijos studijas skaičius išlieka stabilus. Į valstybės finansuojamas ir nefinansuojamas farmacijos studijas pernai buvo priimti 146 pirmakursiai, 2023 m. – 148, 2022 m. – 130, 2021 m. – 138. Skaičius tolygus.

Vis dėlto čia svarbu pabrėžti verslo atstovų vaidmenį – darbuotojų pritraukimas dažniausiai priklauso nuo darbdavių intereso, vaistinių tinklo plėtojimo. ●

Lietuva – farmacinių lyderiai

Problemos dėl vaistininkų trūkumo šalyje neįžvelgia ir sveikatos apsaugos viceministras Daniel Naumovas. Priešingai nei farmacijos verslo atstovai, jis teigia, kad Lietuvoje jau yra stipriai išaugęs valstybės finansuojamų farmacijos studijų skaičius.

Viceministro duomenimis, 2018-aisiais į valstybės finansuojamas vietas įstojusiu buvo 17, 2021 m. – 35, pernai – 69. Per trejus metus stojančiųjų padvigubėjo, o per šešis – padidėjo keturgubai.

„Vaistininkų ir farmacinių situacija šalyje tikrai gera. Tokius pat ge-

„Verslas žiūri, kur pelnas, o pelnas yra tankiai apgyvendintuose miestuose. Kas iš to, kad ruošime daugiau vaistininkų, bet ten, kur jie dirbs, nebus pinigų srauto, perkamumo. Ar bus daugiau vaistinių regionuose ar kaimeliuose, niekas negarantuos“, – svarsto Vaistinių darbuotojų profesinės sąjungos prezidentas Žydrūnas Mineikis.

rus rodiklius turime ir valstybės nefinansuojamose studijų programose, kurių vietas taip pat sėkmingai užpildomos“, – sakė D.Naumovas.

Studijų neskatinis

Viceministras, kaip ir Ž.Mineikis, problemą mato tame, jog vaistinės šalyje pasiskirsčiusios netolygiai, jų nėra atokiausiose kaimo vietovėse.

„Kaimuose visai neturime vaistinių, o Vilniuje jų – kas keliasdešimt metrų. Tačiau turime suprasti, kad visos vaistinės mūsų šalyje yra privačios“, – kad negali daryti verslui įtakos, aiškina D.Naumovas.

„Lietuvoje turime per 1,2 tūkstančio vaistinių ir daugiau kaip 3,6 tūkstančio vaistininkų. Europoje pagal šią statistiką pirmąjame. Dešimčiai tūkstančių gyventojų turime dvyliką vaistininkų, Europos vidurkis – aštuoni. Pirmąjame penkiasdešimčia procentų“, – Lietuvos pranašumą vaistininkų skaičiumi argumentavo viceministras. Pirmąjame ir vaistinių skaičiumi – šimtui tūkstančių gyventojų tenka 47 vaistinės, ES vidurkis – 32.

„Vyriausybės strateginės analizės centro STRATA duomenimis, iki 2032 metų vaistininkų trūkumas nenumatomas“, – oficialią išvadą pateikia pašnekovas, patikintis, kad kol kas didinti valstybės finansuojamų vietų farmacijos studijoms nerekomenduojama. ●

Išieškos antstoliai

Konkurencijos taryba prašys antstolių išieškoti už kartelinių susitarimą skirtas baudas ir palūkanas iš trijų bendrovių – „Dr. Ohhira“ produkcijos atstovės Lietuvoje „Giantera“ ir jos prekes platinančių „Eko 123“ ir Operos vaistinės.

Taryba pranešė, kad vasario 14 dieną baigėsi terminas, per kurį įmonės turėjo sumokėti joms skirtas baudas arba pateikti banko garantijas. 11 už tą patį pažeidimą nubaustų vaistinių bei kitų įmonių baudas sumokėjo, „Filmai ir kvapai“ pernai gruodį pateikė banko garantiją, tuo metu trys likusios įmonės net ir papildomai paragintaus baudų nesumokėjo.

„Gianterai“ buvo skirta 398,6 tūkst. eurų, „Eko 123“ – 5,84 tūkst. eurų, o Operos vaistinei – 7,91 tūkst. eurų baudos.

Tuo metu įstatyme numatytų 6 proc. metų palūkanų, skaičiuojamų kiekvieną dieną iki bausmų sumokama, bet ne ilgiau kaip 180 dienų, skaičiavimo terminas dar nėra pasibaigęs, teigia taryba.

„Gianterai“ anksčiau nepavyko

laikini sustabdyti baudos išieškojimo – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT) vasarį atmetė jos skundą.

Įstatymas numato, kad tarybos skirtas baudas įmonės privalo sumokėti per tris mėnesius arba pateikti banko garantiją. Ši prievolė galioja ir įmonėms, apskundusioms tarybos nutarimus teismui – šiuo atveju tai padarė 4 bendrovės.

Konkurencijos taryba 2024 metų lapkritį bendra daugiau nei 1,4 mln. eurų bauda už kartelinių susitarimą nubaudė įmonę „Giantera“ ir 19 jos prekes platinančių vaistinių bei kitų įmonių.

Įmonės tikino nesudariusios draudžiamos susitarimo ir neatlikusios jokių neteisėtų veiksmų.

Tyrimo metu tarybos ekspertai išsiaiškino, jog 2015-2022 metais „Giantera“ kartu su 19 vaistinių, klinikų ir kitais platintojais siekė išlaikyti aukštesnes minėtų prekių pardavimo kainas – „Giantera“ platintojams kėlė reikalavimus griežtai laikytis jos nurodytų kainų ir „Dr. Ohhira“ prekėms netaikyti jokių nuolaidų ar akcijų.

Skelbiama, kad susirašinėdami su platintojais „Gianteros“ atstovai ne kartą išsakė įmonės poziciją, kad visi turi taikyti vienodą kainodarą ir nemažinti kainų vartotojams. ●

L.S.-BNS

Galvosūkis - demencija sergančiųjų priežiūra

Jei ne visada paprasta gauti vietą artimojo slaugai ligoninėje, dar sunkiau, jei jis serga demencija. Kauno Kazio Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės direktorė Ieva Bradulskienė konstatuoja, kad laikinojoje sostinėje šių paslaugų poreikis pranoksta galimybes, o reikalavimai tik auga. Įstaigos derasi su Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) ieškodamos protingo kompromiso, kad išvis galėtų teikti šias paslaugas.

Sima Kazarian

Eilės nuolatinės

Kaip žinia, norint užtikrinti kokybiškesnes paslaugas, reikalavimai slaugai griežtesni, pvz., didėjo vienam pacientui skirtas plotas, dėl ko slaugos skyriams ligoninėse ar slaugos ligoninėms teko sumažinti lovų skaičių. Tačiau, ir priimti mažiau pacientų?

Panevėžio slaugos ligoninės direktorius Karolis Valantinas tvirtina, kad prieinamumą gelbsti valstybės politika viršsutaršines slaugos paslaugas apmokėti šimtu procentų. „Optimistiškai nuteikia ir faktas, kad šiemet slaugos paslaugų eilutė didės 16-18 proc.“, - teigė direktorius.

Šiaulių ilgalaikio gydymo ir geriatrijos centre laukimo eilė - per šimtą pacientų. Tačiau centro direktorė Inga Tamosinaitė pabrėžė nenorinti sieti eilių vien su reikalavimų pokyčiais ir teigė, kad slaugos paslaugoms gauti eilė nuolatinė. „Kelinti metai nebuvo, kad nereturėtume eilės“, - sakė ji.

K.Valantinas pasakoja, kad pasikeitus reikalavimams eilės pas juos pailgėjo. „Tai natūralu, kai vietoj 245 lovų liko 185, o pacientų tik daugėjo“, - konstatuoja ligoninės direktorius.

Vilkpėdės ligoninės vadovė Ina Čebotariova teigia, kad jų įstaigoje eilės dėl naujų reikalavimų per daug nepakito. Nors sumažėjus 65 lovomis jų liko 220, didesni paslaugų įkainiai paskatino atsirasti naujus paslaugų teikėjus. „Dalis pacientų poreikių atliepė ir pradėtos teikti ambulatorinės slaugos paslaugos namuose“, - pastebėjo pašnekovė.

Dvi eilės

Mykolo Marcinkevičiaus slaugos ligoninėje eilėje su šeimos gydytojo siuntimu laukia netoli 20 pacientų, tačiau neaišku, ar jie pakliūs būtent į šią įstaigą - gal greičiau spės rasti kitą. Pavaduotoja medicinos Henrieta Dabkuvienė paaiškina, kad pas juos praktiškai visos turimos vietos skiriamos pacientams, kurie atvyksta iš aktyvaus gydymo stacionaro - jų pačių įstaigos, Santaros klinikų, Nacionalinio vėžio instituto, Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės...

Į Vilkpėdę iš Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės atvyksta 75 proc. jų pacientų.

„Praktiškai Lietuvoje yra dvi eilės - namų ir stacionaro, - paaiškina K.Valantinas. - Itin sunkios būklės ligonių, po traumų, insultų, infarktų, dar su

Nuo 2030 m. įsigalios griežtesnė tvarka, dėl kurios ne tik mažės slaugos vietų sergantiesiems demencija - kai kur jų gali išvis nelikti, jei įstaigos neatitiks naujos tvarkos.

stomomis, žaizdotų, nors jau ir gavusių reikalingą gydymą, neišsijusi namo, nors jų laikas gulėti ligoninėje kaip ir baigiasi. Slaugos ligoninės juos priima pirmumo tvarka. Kita eilė - namų pacientai, kurių būklė stabilėnė. Jų eilė pas mus siekia mėnesį pusantro. Atėjus vasarai eilės mažės, nes pacientai bus išnaudoję keturis mėnesius slaugos dienų.“

Demencijos reikalavimai

Tačiau dabar slaugos ligoninių vadovai priversti sukti galvas ir dėl sergančiųjų demencija. Nuo 2030 m. įsigalios griežtesnė tvarka, dėl kurios ne tik mažės slaugos vietų sergantiesiems demencija - kai kur jų gali išvis nelikti, jei įstaigos neatitiks naujos tvarkos.

Iš pradžių reikalavimai buvo itin griežti ir tai ne juokais sukėlė direktoriams nerimą. Jie neslepia - net ran-

„Mes turime dvylikos lovų skyrių, o laukia keturiasdešimt pacientų... Jei kas keturis mėnesius keičiasi tik po dvylika žmonių, kada jie sulauks? Tikrai per mažai vietų, bet kad galėtume turėti jų pakankamai, reikia įgyvendinamų reikalavimų“, - sako Kauno Kazio Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės direktorė Ieva Bradulskienė.

kos nekilo pradėti juos įgyvendinti, atrodė - misija neįmanoma. Laimei, reikalavimai pradėti švelninti.

Kauno Kazio Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės direktorė Ieva Bradulskienė paaiškina, kad senos statybos pastate įrengti šimto kvadratų erdvę ir padaryti judėjimą ratu, palatas tik pirmame aukšte, kaip buvo iš pradžių numatyta - tiesiog neįmanoma. „Džiugu, kad į tai atsižvelgta ir senuose pastatuose įsikūrusiems skyriams reikalavimai sušvelninti“, - sakė ji.

„Mes esame tokiuose pastatuose, kokiuose esame, - konstatuoja I.Čebotariova. - Pas vienus kai kas pritaikyta iš senų ligoninių, pas kitus - iš poliklinikų, vaikų darželių,

žodžiu, sąlygos įvairios...“

Statys naują ligoninę

H.Dabkuvienė teigia, kad jie demencijai turi tik dvi lovas ir plėstis neplanuoja. Atskiro skyriaus neįrenginės, o jei ir reikės daryti kokius struktūrinius pokyčius - sudėtinga su tiek lovų nebus.

O štai Panevėžio palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninei - problema: jie arba turėtų mažinti lovų skaičių, kas jau tiesiog neapsimokėtų, arba ieškoti kitų sprendinių. Įstaigos vadovas K.Valantinas teigė, kad jis rastas - Panevėžys su savivaldybės pagalba ES lėšomis planuoja statyti naują, 36 vietų ligoninę sergantiesiems demencija. „Tai leis atitikti reikalavimus“, - sakė pašnekovas manydamas, kad tokių kaip Panevėžys gali būti ne vienas.

Tikisi švelninimų

I.Bradulskienė viliasi, kad reikalavimai bus dar kiek sušvelninti, nes net ir dabar yra sunkiai įkandami. Ji atkreipia dėmesį, kad kiek per griežta leisti skyriuje turėti ne daugiau kaip dvylika pacientų. „Iš tiesų, tai labai labai mažai. Manome, kad būtų logiška ne daugiau kaip dvidešimt keturis. Nes dvylikai pacientų užtikrinti ir atskiras palatas su dušu, tualetu, ir šimto kvadratų erdvę, juolab kad ne visi vaikštantys ir ja naudosis, būtų sudėtinga“, - kalbėjo vadovė. Ji konstatuoja, kad demencija

sergančiųjų slaugos poreikis Lietuvoje ir Kaune didžiulis.

„Pavyzdžiui, mes turime dvylikos lovų skyrių, o laukia keturiasdešimt pacientų... Jei kas keturis mėnesius keičiasi tik po dvylika žmonių, kada jie sulauks? Tikrai per mažai vietų ir visi tai suprantame, bet kad galėtume turėti jų pakankamai, reikia įgyvendinamų reikalavimų“, - sakė I.Bradulskienė.

O jei atsisakyti sergančiųjų demencija slaugos? „Tuomet reikės sudaryti sutartis su paslaugas teikiančia įstaiga, bet yra keblumų, nes įstaiga, su kuria norėtum ir galėtum sudaryti sutartį, nebūtinai sudarys su tavimi. O be to negalėsi dirbti, - konstatavo pašnekovė, vis dėlto neprarandanti vilties. - Tikime, jog pavyks rasti bendrą, protingų sprendimų, kad visoms pusėms būtų gerai.“

Įsitvirtinti rinkoje nelengva

Nors slaugos lovų mažėjo, įkainiai didėjo, tad ar apsimoka teikti šias paslaugas? K.Valantinas teigia, kad jų lovos rentabilios, tačiau pažymi, jog padėtis įstaigoje gali būti skirtinga.

„Panevėžys su savivaldybės pagalba ES lėšomis planuoja statyti naują, 36 vietų ligoninę sergantiesiems demencija. Tai leis atitikti keliamus reikalavimus“, - sakė Panevėžio slaugos ligoninės direktorius Karolis Valantinas.

O ar didesni slaugos įkainiai ir palankios sąlygos suvilios kurtis naujus paslaugų teikėjus? Jei ir taip, tai greičiausiai turėtų būti didesni teikėjai, svarsto I.Čebotariova.

„Mažoms įstaigoms, kad ir su penkiasdešimčia lovų, išsilaikyti sunku, nes reikia generuoti pajamas, kurios atsvertų išlaidas, o jų yra daug vien dėl kasmet didėjančių reikalavimų. Tai ir duomenų sauga, ir kibernetinis saugumas, ir dar daug kitų, ir į viską reikia investuoti. Įstaiga reikia turėti pakankamai darbuotojų, tarp jų ir aukštos kvalifikacijos, kurie tikrai ne pigiai samdomi...“ - konstatavo I.Čebotariova ir pridūrė, kad naujam tiekėjui nėra lengva įsitvirtinti, suburti kolektyvą. - Darbas fiziškai ir emociškai sunkus, žmonės nelabai jo renkasi, o vadovai balansuoja tarp gerovės pacientui ir gerų sąlygų darbuotojui. Visur pasaulyje problemos panašios.“ ●

Naujosios Akmenės ligoninė-sveikatos centras traukia šalies profesūrą

„Akmeniškams čia tikrai gerai. Investuojame į medicininę įrangą ir specialistus“, – sako Naujosios Akmenės ligoninės-sveikatos centro direktorius Vaidotas Smalinskas. Ne be reikalo ši gydymo įstaiga gali pasigirti pritraukusi garsiausią šalies profesūrą. Įstaiga gausi ir specialistų iš Ukrainos, kuriuos jau pamilo vietos gyventojai, vertina įstaigos administracija. Matydama puikius įstaigos rezultatus ir savivalda duoda meškerę užsidirbti.

Greta Vanagienė

Sukurta pacientų stebėjimo sistema

Naujosios Akmenės ligoninės-sveikatos centro direktorius Vaidotas Smalinskas ėmė vadovauti tuomet, kai funkcinio pagrindu į vieną susijungė dvi gydymo įstaigos.

„Metai buvo neblogi“, – sako sveikatos centro vadovas, kai susėdame aptarti metų veiklos rezultatų. Įstaiga įgyvendino visas veiklos eilutes, o ligonių kasos apmokėjo už visas viršplanines paslaugas.

Tiesa, Sveikatos centro įkūrimas pareikalavo išlaidų: jų eilutę sudarė naujos iškabos gamyba, naujų darbo kabinetų įrengimas, registratūrų performavimas, informacinių sistemų sujungimas ir kiti darbai.

Tačiau pertvarka, pasak V. Smalinsko, duoda vaisių: Sveikatos centro steigimas leido sukurti pacientų stebėjimo sistemą.

„Būdami didžiausi ir turėdami didžiausius išteklius sukūrėme bendrą pacientų stebėjimo sistemą. Tai visų pirma reikalinga šeimos gydytojams, negaunantiems informacijos apie pacientus, kuriems paskirtas tęstinis gydymas, ar kad jie gulėjo ligoninėje. Šeimos gydytojas gavęs laišką, kad jo pacientas gulėjo ligoninėje ir kada jis buvo išrašytas, turi galimybę e. sveikatoje patikrinti informaciją apie tęstinį gydymą ir pagal poreikį išrašyti vaistus, pasiūlyti pacientą konsultacijos“, – kokią pridėtinę naudą gavo Sveikatos centro draugėn prisijungę partneriai, pasakoja V. Smalinskas.

Vis dėlto vadovas pripažįsta, kad reorganizacija turi ir minusų: į sveikatos priežiūros įstaigų tinklą sujungus ir privačias klinikas, pirminiai sveikatos priežiūros centrai, nori to ar ne, – tampa konkurentais. Mat jų veikla tiesiogiai priklauso nuo prisirašiusių pacientų skaičiaus.

„Ne kartą teko girdėti istorijų, kai pacientai perviliojami brutaliu keliu. O antrinis lygis finansuojamas pagal atliekamas paslaugas, taigi kiek uždirbai – tiek tavo. Konkuruoji dėl gydytojų, stengiesi teikti geras paslaugas, – kad funkciniai sveikatos centrai įgauna dirbtinumo pavidalą, pastebi V. Smalinskas, tačiau priduria, kad kelio atgal nebėra. – Pinigai už sveikatos centro steigimą jau paskirstyti, todėl su kolegomis belieka draugystę tik stiprinti.“

Gydytojų iš Ukrainos traukos centras

Naujosios Akmenės ligoninėje-sveikatos centre prieglobstį randa ukrainiečių gydytojai specialistai. Kaip pa-

sakoja vadovas, neretai jie į rajoną atsikrausto gyventi su šeimomis.

„Kai ukrainiečiai masiškai bėgo iš savo šalies, net buvo galima rinktis, ką priimti. Dabar šis bumas sumažėjo. Tiesa, ukrainiečiai gydytojai neretai kviečiasi dirbti savo pažįstamus kolegas. Visą amžių bėgę maratoną didmiestyje, jie sako čia radę ramybę – darbu tiesiog mėgaujasi“, – pasakoja V. Smalinskas.

Jis pastebi, kad ligoninėje-sveikatos centre įsidarbina ukrainiečiai iš

NAUJOSIOS AKMENĖS LIGONINĖS-SVEIKATOS CENTRO DIREKTORIUS VAIDOTAS SMALINSKAS:

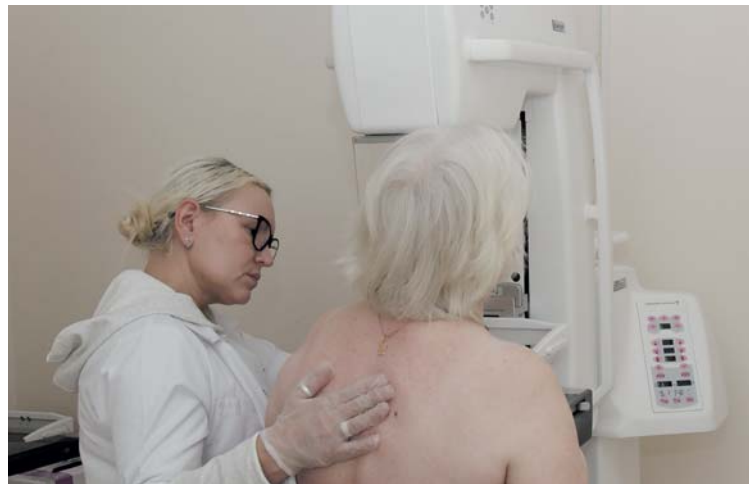
- Sveikatos centro steigimas duoda vaisių. Būdami didžiausi ir turėdami didžiausius išteklius sukūrėme bendrą pacientų stebėjimo sistemą. Tai visų pirma reikalinga šeimos gydytojams, negaunantiems informacijos apie pacientus, kuriems paskirtas tęstinis gydymas, ar kad jie gulėjo ligoninėje.

dalies padeda spręsti bendrą sveikatos sektoriaus specialistų stygiaus problemą. Net ir nemokėdami lietuvių kalbos medikai su pacientais ryšį atranda, tam padeda ir kartu dirbantys slaugytojai. Be to, ukrainiečių medikai neilgai trukus turės galimybę lankyti lietuvių kalbos kursus, kuriuos organizuoja savivaldybė.

„Džiugu, kad nemaža dalis ukrainiečių gydytojų lietuviškai mokosi gana sparčiai. O penkiolika metų čia dirbanti medikų šeima iš Baltarusijos jau seniai integrovosi į Lietuvą. Jei pacientai mėgina kalbėti su jais rusiškai, net pykteli, sako: juk tik dėl jūsų mokiausi kalbėti lietuviškai“, – pasakoja V. Smalinskas.

„Gydymo įstaigos lygis yra aukštas. Džiugu, kad čia investuojama į gerą aparatūrą. Čia yra viskas, ko reikia kokybiškam darbui užtikrinti. Pacientų užtenka. Kad tik daugiau gydytojų dirbtų...“ – sako gydytojas echoskopuotojas dr. Sergėj Kapustin.

Technologė Loreta Pukinė, dirbanti su nauju mamografu, tikina, jog šis yra įstaigos pasididžiavimas: „Tokia aparatūra gydymo įstaigą pakelia į kitą lygmenį. Pacientai paslaugomis patenkinti, jie atvyksta iš Šakynos, Joniško, Kuršėnų.“

Gydytoja otolaringologė Natallia Kapustina vertina gydymo įstaigos infrastruktūrą. Sako, jog specialistui čia plėsti kompetenciją sudarytos visos galimybės.

„Kasmet važiuojame į konferencijas, organizuojami nuotoliniai ir praktiniai mokymai. Esu labai patenkinta, todėl čia ir toliau ketinu likti dirbti“, – sako gydytoja. Jai antrina ir sutuoktinis gydytojas echoskopuotojas dr. Sergėj Kapustin: „Gydymo įstaigos lygis yra aukštas. Džiugu, kad čia investuojama į gerą aparatūrą. Čia yra viskas, ko reikia kokybiškam darbui užtikrinti. Pacientų užtenka. Kad tik daugiau gydytojų dirbtų...“

Naudodamasis proga V. Smalinskas ragina prie komandos prisijungti šeimos gydytoją, kuriam pa-

ruoštas išties viliojantis pasiūlymas.

„Siūlome dešimt tūkstančių eurų atlyginimą, tarnybinį automobilį. O savivaldybė duoda šešiasdešimt tūkstančių eurų dotaciją įsikurti – prašome, atvažiuokite!“ – įspūdingą pasiūlymą pateikia vadovas.

Profesūra seka paskui įrangą ir geras darbo sąlygas

Darbo pasiūlymai sužavi ir šalies gydytojų profesūrą, gerą vardą užsitarnavusius specialistus.

„Pas mus dirba aukščiausio lygio gydytojai: operuojanti gydytoja ginekologė iš milijoninio Ukrainos miesto Donbaso, gydytojas echoskopuotojas mokslų daktaras iš Baltarusijos su žmona LOR gydytoja, medicinos mokslų daktarė gy-

GYDYTOJA OTOLARINGOLOGĖ NATALLIA KAPUSTINA:

- Specialistui plėsti kompetenciją įstaigoje sudarytos visos galimybės. Kasmet važiuojame į konferencijas, organizuojami nuotoliniai ir praktiniai mokymai. Esu labai patenkinta, todėl čia ir toliau ketinu likti dirbti.

dytoja gastroenterologė Gintarė Dargienė“, – sako V. Smalinskas patiklinantis, jog ši specialistė – vaikų gydymui gyvenimą paskyrusio gydytojo profesoriaus Rimanto Kėvalo dukra. Taip pat įstaigoje dirba gydytojas urologas profesorius Daimantas Milonas. O šiandien, pasak vadovo, turėti rajone gydytoją urologą – didelė prabanga.

Be gerai apmokamos darbo vietos, Naujosios Akmenės ligoninės-sveikatos centras specialistams siū-

Sveikatos centras

„Čia visi esame kaip šeima. Nėra nei spaudimo, nei mobingo, nei pagalių kaišiojimo į ratus. Čia jaučiuosi tikra gydytoja, kurią gerbia, o ne mažu sraigteliu dideliame mechanizme“, - sako gydytoja gastroenterologė dr. Gintarė Dargienė.

Prieš metus Naujosios Akmenės ligoninė-sveikatos centras įsigijo modernų rentgeno aparatą. Rentgeniui pacientai, turintys siuntimą, priimami be jokių eilių, kas yra ypač patogiu.

Masažistas praktikantas iš Ukrainos Oleg sako, kad pas jį laukti masažo pacientams tenka daugiausiai dvi savaites.

Centras gali pasigirti ir reabilitacijos paslaugomis. „Vienos maloniausių procedūrų pacientams - vandens masažo lovos“, - pasakoja fizioterapijos slaugytoja Rūta Rimkuvienė.

Iš Kauno važinėjanti gydytoja gastroenterologė dr. G.Dargienė neslepia - prieš trejus metus prie komandos prisijungė dėl įstaigoje diegtųjų pažangiausių technologijų. Ji konsultuoja ir gydo pacientus, sergančius stemplės, skrandžio, žarnyno, kepenų ir tulžies pūslės, kasos ligomis. Prireikus atlieka endoskopiškas stemplės, skrandžio, dvylikapirštės žarnos tyrimą moderniu vaizdo endoskopu bei, esant indikacijoms, paima biopsijas, kad ląstelių lygmenyje būtų patikslinti pakitimai. Taip pat gydytoja atlieka viršutinio pilvo organų echoskopinį tyrimą skrandžio biopsiją ureazės testui, kuris daromas norint diagnozuoti Helicobacter pylori sukeltą skrandžio infekciją. Esant poreikiui, ultragarso kontroleje, atlieka diagnostinę ascito (laisvo skysčio pilve) punkciją.

Specialistė įvardija ir dar vieną darbo rajone privalumą.

„Čia visi esame kaip šeima. Nėra nei spaudimo, nei mobingo, nei pagalių kaišiojimo į ratus. Be galo malonu dirbti su komanda, kuri yra supratinga, empatiška. Čia jaučiuosi tikra gydytoja, kurią gerbia, o ne mažu sraigteliu dideliame mechanizme“, - teigia dr. G.Dargienė.

Siekia atidaryti Skausmo kliniką

Kalbėdamas apie ateities planus V.Smalinskas sako, kad artimiausias jų planas - atidaryti Skausmo kliniką, taip pat pradėti teikti dienos chirurgijos ir pulmonologijos paslaugas. Tiesa, dėl pastarųjų su ligonių kasomis teko susikibti. Mat nustatyta, kad Naujosios Akmenės rajone tokių paslaugų poreikio nėra.

„Bandome tirti rinką, žiūrime, kokios paslaugos teikiamos aplinkiniuose rajonuose, Šiaulių zonoje. Ten užsiregistruoti į Skausmo kliniką yra didelės eilės, o kitu atveju už paslaugas tenka mokėti didelius pinigus. Gydytoja įstaigoje turėdama

tinama plėtoti didelėmis apsumomis.

„Rajone kol kas vieninteliai teikiame slaugos namuose paslaugas. Ilgą laiką jų plėtrai trukdė specialistų trūkumas. Šiandien jau turime keturių specialistų komandą“, - kalba pašnekovas.

Už sveikatos centro steigimą Naujosios Akmenės ligoninė-sveikatos centras laukia apie milijono dviejų šimtų tūkstančių eurų investicijų. Juos gydymo įstaiga yra numačiusi skirti naujai įrangai įsigyti bei paslaugų kokybei gerinti. Kol laukia investicijų, Centras nesnaudžia - neseniai įsigijo laparoskopą, paslaugoms į namus teikti nešiojamus kompiuterius. Įgyvendino ir dar vieną gydymo įstaigai ypač svarbų pirkinį - elektros generatorių.

„Neturėjome generatoriaus. Ministrų išleido įsakymą, nenurodydama, kas jį turi finansuoti. Savivaldybė? Patys? Ar dar kas nors? Daugelis ši klausimą stumdė vienas kitam. Pagaliau įsigijome. Jei ekstremalios situacijos atveju netektume elektros, poreikį patenkintume maksimaliai“, - patikino gydymo įstaigos vadovas.

Laukia pacientų iš Latvijos

Naujosios Akmenės ligoninė-sveikatos centras gali pasigirti reabilitacijos paslaugomis. Pacientų gerovei - povandeninis masažas, net aštuonių krėslų druskų kambarys, kur seanso metu suaugusieji atsipalaiduoja relaksacinių garsų apsuptyje, o vaikai turi galimybę panirti į animacinius filmukus. Pacientai, turintys fizinės reabilitacijos gydytojo siuntimą, fizioterapijoje gali pasinaudoti terapinėmis tempimo stalo galimybėmis. Įstaiga turi ne bet kokį, o gravitacinę jėgą naudojančią tempimo stalą. Vienos maloniausių procedūrų pacientams - vandens masažo lovos.

„Pacientai mėgaujasi, sako čia kaip SPA - vyšnaitė ant torto po visų kitų gydomųjų procedūrų. Visi nori ją pasilikti pabaigai. Procedūra raumenų atpalaidavimui trunka penkiolika minučių. Skiriame penkias nemokamas tokias procedūras“, - pasakoja fizioterapijos slaugytoja Rūta Rimkuvienė.

Ne veltui čia gauti paslaugų atvyksta pacientai iš gretimų rajonų, didžiųjų miestų.

„Kol Lietuva verkia dėl eilių pas gydytojus, pas mūsų reabilitologus ir neurologus, net pats esu nustebęs, didžiausios eilės - dvi trys savaitės. Pas kitus specialistus eilių išvis neturime“, - pasidalina vadovas.

Masažistas praktikantas iš Ukrainos Oleg sako, kad pas jį laukti masažo pacientams tenka daugiausiai dvi savaites.

Tiesa, V.Smalinskas pastebi, kad pacientai per e. sveikatą registruojasi retai. Mano, jog taip yra dėl klaidingo naratyvo, esą rajonuose sveikatos paslaugos suteikiamos menkai.

„Pacientai dažniausiai registruojasi skambindami arba ateina fiziškai. Siekiame tai pakeisti ir labiau sustiprinti elektroninį registracijos būdą. Esame atidarę visus laikus, taigi per IPR sistemą galima registruotis ir tikėtis paslaugą gauti netrukus“, - paragina V.Smalinskas. Tiesa, pacientų laukiama net iš Latvijos. Vos per dešimt kilometrų nutolusius kaimyninės šalies pacientus turėtų atvilioti geros gydymo galimybės.

„Paslaugas tik pradėjome reklamuoti, nurodėme jiems apmokėjimo kelią - už tai apmoka jų ligonių kasos. Tikimės netrukus sulaukti latvių pacientų ir daugiau“, - lūkesčiais dalinasi direktorius. ■

KOMENTARAS:

Naujosios Akmenės rajono meras **Vitalijus Mitrofanovas:**

- Sveikatos centrą Naujojoje Akmenėje įkurti buvome sugalvoję dar prieš gydymo įstaigų reorganizaciją nacionaliniu mastu. Pas mus lankęsis buvęs ministras Arūnas Dulkys prašė pateikti ligoninės viziją, o mes tuo metu po vienu stogu jau buvome įsikūrę su privačiais medicinos centrais.

Neseniai susitikę su dabartine sveikatos apsaugos ministre

Duodame meškerę užsidirbti

Marija Jakubauskienė kalbėjome apie problemas, apie galimą gydytojų perkvalifikavimą - Lietuvoje tai kol kas nevyksta.

Gydymo įstaigose trūkstant gydytojų, vadovai tampa įkaitais. Mat medikų atlyginimams šiandien nėra lubų. Kai kurie jų atvirai pasigiria važinėdami į kelis rajonus ir užsidirbantys 10 tūkstančių eurų. Didžiuosiuose miestuose tokių atlyginimų niekas nesiūlo, o darbo krūvis milžiniškas. Tad kodėl specialistams pas mus nevažiuoti, kai darbo sąlygos puikios, aparatūra gera?

Mainais rajonas gauna aukščiausio lygio paslaugas. Jei ieškotume tokių paslaugų Kaune ar Vilniuje, sėdėtume ilgose eilėse, o čia viską gauname tuoj pat.

Pas mus atvažiuoja vos ne visa Lietuva. Šiandien pateikti pas kiekiausias gydytojus galima vos ne per dvi savaites. Pas mus atvyksta jauni, stiprūs kardiologai, profeso-

riai, didžiojamės ir penkiolika metų pas mus dirbančiu gydytoju echoskopuotoju iš Baltarusijos dr. Sergėjumi Kapustinu, kuris yra septynių knygų autorius. Gydytojas su echoskopu padaro tai, ką sugeba tomografas. Aparatui telieka patvirtinti dr. Sergėjaus Kapustino nustatytą diagnozę. Norime tokių lygi išlaikyti. Kalbant apie rajonų patrauklumą, medicinos lygis jame yra labai svarbus, ypač jaunoms šeimoms.

Tiesa, kur tobulėti, dar yra. Norėtusi pasiekti ir aukščiausio lygio bendravimo kultūrą. Tie, kas gyvena iš mokesčių mokėtojų pinigų, turi suprasti, kad jiems ir tarnaujame. Negalime leisti sau grubiai bendrauti. Pacientas yra viskas. Privačios klinikos tą seniai suprato. Net kavos pasiūlo.

Gydymo įstaigos vadovas žino, kad iš savivaldos dėl gydytojų palaikymą turi. Tiesa, gydytojų pritraukimo programą bandysime

koreguoti, mat pastebime, kad medikai nelabai ryžtasi pasirašyti penkerių metų sutartį, taigi, mažinsime ją iki trejų.

Per 15 metų Lietuvoje niekaip nepavyko išmušti tiesioginio tarpmiestinio autobuso Naujoji Akmenė - Vilnius. Mistika. Norint nuvykti pas gydytojus į sostinę reikalinga apsistoti su nakvyne viešbutyje, antraip nespėsi logistiškai. Už tai savivaldybė dukart per mėnesį organizuoja pacientų pavėžėjimą, užkrautas savivaldybėms, - galvos skausmas. Turime vežti ten, kur pacientas pageidauja.

Siekiame patys pradėti teikti dializės paslaugas. Visų pirma reikalinga rasti anesteziologą, nefrologą. Panašu, juos jau turime. Belieka tik nupirkti įrangą ir pradėti dirbti. Savivaldybė įrangai visada skiria lėšų. O gydytojų algoms savivaldybė lėšų neskiria - duodame meškerę užsidirbti patiems. ●

lo ir gerai sustyguotą infrastruktūrą, aukščiausios klasės techninę įrangą, gerą darbo aplinką.

Vaikščiodami po ligoninės skyrius suprantame: įstaigos vadovas - kuklus. Nors čia turimos medicininės įrangos pavidėtų daugelis. Pastarąją stengiamasi papildyti tiek iš įstaigos biudžeto, tiek ir iš savivaldybės paramos.

Technologė Loreta Pukinė, dirbanti su nauju mamografu, tikina, jog šis yra įstaigos pasididžiavimas.

„Tokia aparatūra gydymo įstaigą pakelia į kitą lygmenį. Pacientai paslaugomis patenkinti, jie atvyksta iš Šakynos, Joniškio, Kuršėnų. Iš Joniškio pas mus moteris pirminės sveikatos priežiūros centras atveža patikrinti spe-

cialiai autobusu“, - pasakoja medikė.

Technologė Vida Grišienė džiaugiasi prieš metus įsigytu rentgeno aparatu. Dabar, sako, darbas tapo kokybiškesnis, o nuotraukos daug ryškesnės, pacientams tenka mažiau apšvitos. Rentgeniui pacientai, turintys siuntimą, priimami tiesiai, be jokių eilių, kas yra ypač patogiu.

savo specialistą, pirmiausia mėginame pradėti teikti mokamas paslaugas ir stebėsime, koks bus jų poreikis“, - pasakoja V.Smalinskas.

Beje, Naujosios Akmenės ligoninė-sveikatos centras neseniai ėmė teikti paliatyvosios slaugos paslaugas namuose. Kaip tikina vadovas, nuo pernai gruodžio teikiamas paslaugas ke-

Šeštasis pojūtis

POŽIŪRIS

Keturis iš tų šešių pojūčių nemirksdami įvardinsite. Penktojo ieškodami kiek užtruksite. Na, o šeštasis yra INTUICIJA. Arba – nuojauta. Bet Lietuvoje vyrauja nuomonė, kad tarptautinis terminas visuomet rimtumo suteikia. Todėl jis dažniau ir pasirenkamas. Taip padarius, „pasunkėja“ (geraja prasme) net ir lengvas (toks kaip šis) rašinėlis. O jei į kūrybinę tešlą pavyksta įmaišyti dar ir vieną kitą eufemizmą, skaityti ir smagu, ir... filosofiška.

Henrikas Vaitiekūnas

Štai kas, anot įvairių šaltinių, yra intucija: pirmiausia tai – konkretus atsakymas į jūsų galvoje gimusį konkretų klausimą. Dar klajoja teiginys, kad žmogus be intucijos išvis – ne žmogus. Nes be jos neįmanoma išgyventi. Intucija – pagalbininkas, kuriuo tenka pasikliauti, kuomet kitokių padėjėjų-patarėjų nebelyka. O

Šiaurės šalyse tyrimais aiškintas ligų eigos prognozavimas. Prieita prie išvados – labiau atsižvelgti į viduriniojo medicinos personalo intuciją. Nes slaugytojai daug dažniau nei daktarai sukasi apie ligonius. Tad daugiau ir įžvelgia. O patirtis įgalina prognozuoti.

kaip jums patinka toks – beveik poetiškas apibūdinimas: „Reikia gebėti išgirsti, kada ir ką intucija jums sako: ji niekuomet nieko nereikalauja ir šnabžda tyliai...“

Intucija – rami proto reakcija, paprasta ir neutrali. Ir – tai labai svarbu – ji atsieta nuo trafaretų, aksiomų ir visokių „geležinių logikų“. (Čia jau neigiamybė, nes ne kaskart ją pasitikite).

Įžanga vis dar tęsiasi, todėl kreivų žvilgsniu į mus tebežiūrintiems – skaičiuokai: žmonės, turintys stiprią intuciją, į autoavarijas pakliūva penkis kartus rečiau. Net septynis kartus jie mažiau patiria buitinių traumų ir infarkto, triskart rečiau juos apninka neurozės, jų gretose dukart rečiau sergama širdies ir kraujagyslių ligomis.

Dar liko poetiškiausias palyginimas: intucija – jūsų sielos ir širdies bendravimo su jūsų sąmone būdas. Kone eilėraščių, kuriam mokslas prieštarauja. Pastarasis sausiai konstatuoja, kad „...intucija su savo galimybėmis yra gerokai turtingesnė už kitas labiau žinomas pažinimo formas“.

Ar pajutote, kad iki esmės dar toloka? Ligi šiol vis dar šnekame apie populiariausią – buitinę intuciją (tokią, kai pilietis sako: „pajutau TAI nugara...“). Gatvėje tokia buitinė nuojauta dar banaliai vadinama „sveiko proto balsu“.

Religijoje (prieš savaitę apie tai rašėme) – Angelu Sargu.

Greta buitinės intucijos sėkmingai gyvena (ir mums gyventi padeda) techninė: ja tikrai pasinaudota, gelbėjant pelkėje nuskenusį šarvuotį.

Ir dar yra neaprepiamoji kūrybinė intucija: tik dažnai daug metų tenka ją nešiotis su savimi, kol į paviršių išlenda.

Kas dar? Ogi chirurgai! Kaip puikiai mūsų organizmėlius jie bepažinotų, be intucijos jų darbe – nė iš vietos. (Dėl laikraščio specifikos turiu pateikti dar vieną pavyzdį. Šiaurės šalyse tyrimais aiškintas ligų eigos prognozavimas. Prieita prie išvados – labiau atsižvelgti į viduriniojo medicinos personalo intuciją. Nes slaugytojai daug dažniau nei daktarai sukasi apie ligonius. Tad daugiau ir įžvelgia. O patirtis įgalina prognozuoti. Tai – profesinė intucija. Ją turi ir teisininkai. Ir pilotai. Ir kariai profesionalai...)

Žinau, kad pasiilgote pavyzdžių. Bet ir pavartę atmintį kiekvienas jų

mėgusi kavą, jos atsisakė. Nustebo visi. Ir ne tik tą, bet ir kitą dieną, kuomet paaiškėjo, kad nuo užkrėsto pieno visa filmavimo grupė susirgo... dizenterija.

O dabar naujiena. Nes tikriausiai nežinojote, kad yra net keletas intucijos rūšių.

Fizinė (arba kūno) intucija. Šios nuojautos atstovai apie „įvykius“ ir „įspėjimus“ sužino arba jėgų antplūdžiu, arba visiška apatija. Emocinė intucija – kai fizinius pojūčius pakeičia vienas vienintelis signalas: „Čia (ten) kažkas... ne taip...“ Kažkokia baimė. Ir intelektualioji intucija – atradimo džiaugsmo šaltinis. Mokslas arba kūryba.

Bet daugeliui įdomiausia – mistinė ar maginė intucija, kurią kiekvienas jūsų gali jau dabar patikrinti. Tereikia išeiti iš namų (ar net tik pro langą pažvelgti) ir spėti, kas gi praeis pirmas – vyras ar moteris. Tuo pačiu būdu kai kam sekasi atspėti, koks – raudonas, žalias ar juodas – kamuoliukas TV žaidime iškris.

O dabar jau laikas klausimui. Intuityviai jaučiu, kad jis bus toks: „O pamokėlių ir patarimų ar bus?“.

Kaip keista bebūtų, bet intucijai padeda „nutolusios“ treniruotės: pabandykite dantis valyti ir kavą užsipliakyti kita nei paprastai ranka. Ir kaire ranka (ar abiem vienu metu) rašyti.

Nepanikuokite, jei kokia nors užduotis atrodo veik neišsprendžiama. Užsiimkite kitu darbu. O paskui grįžkit prie tos užduoties. Gali būti, kad teks grįžti net 3-4 kartus.

Ir dar savo intuciją galite patikrinti, kuomet dabar, orams jau atšilus, prisėsite ant suoloelio. Ir stebėsite praeivius. Ne tik jų amžių, bet ir profesijas paspėliokite. Nesiseka? Turbūt nežinojote, kuriai „tyrėjų“ grupei save priskirti. Bet dabar žinosite: 65 procentai mūsų visuomenės yra vizualai (matuojantys ir svertantys akimis); dar 30 procentų – audialai (bendraujantys žodžiais) ir tik 5 procentai tarp mūsų – kinestetikų (tų, kurie pasaulį suvokia per judesį, lytėjimą ir... praktinę patirtį).

-Ar tu tikrai manai, kad viską teisingai čia surašei? – girdžiu klausiant skaitytojus.

Atsakymas:

-Šimtu procentų tikras nesu, bet INTUITYVIAI jaučiu, kad tai į tiesą yra (arba gali būti) panašu... ●

Viešėjo ministrė

Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninėje lankėsi sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė. Čia vyko diskusija

su Dzūkijos regiono sveikatos priežiūros įstaigų vadovais.

„Džiaugiuosi, kad Sveikatos apsaugos ministerijos vadovybė apsilankė didžiausioje Pietų Lietuvos ligoninėje Alytuje, kur turėjo galimybę gyvai pamatyti, su kokiais iššūkiais tenka susidurti regionams, kuo jie yra ir gali būti stiprūs. Mes taip pat turėjome progą išsakyti lūkesčius, pasiūlyti galimybes ir atkreipti dėmesį į anksčiau valdžių priimtų sprendimų pasekmes“, – sakė ligoninės direktorius Svajūnas Žukauskas.

Ministrė patikino, kad išgirdo visus išsakytus rūpesčius ir kad jai svarbu pirmiausia susipažinti su situacija regionuose ir tik tuomet ieškoti geriausių sprendimų. ●

L.S. INF.

Planas perimti D.Dundulio verslą žlugo

Atkelta iš 3p.

„Nepriklausomai nuo pasirinkto plėtros būdo, svarbiausia – tikslas. Mes siekiame, kad poliklinikos paslaugos būtų prieinamos ir kokybiškos, – komentavo Sveikatos komiteto narys Daniel Ilkevič. – Galbūt kitos įstaigos taip pat domisi šio objekto nuoma. Tai sukeltų tam tikrą neapibrėžtumą, tačiau mes šiuo metu ieškome geriausio būdo tai įgyvendinti.“

Išsigando korupcijos rizikos

Kol savivaldybės atstovai ir poliklinikos administracija kalba apie „platesnes galimybes“, visas viltis dėl derybų išsklaido verslininkas D.Dundulis: planas žlugo dėl korupcijos rizikos.

„Tokiais atvejais turi būti skelbiamas viešas konkursas. Problema ta, kad jei konkurso sąlygos būtų parasytos taip, kad tiktų tik mūsų klinikai, faktas, jog konkursą laimėtume mes. Tuomet galėjo būti, kad mums visiems būtų tekę draugiškai apsilankyti Specialiųjų tyrimų tarnyboje. Tokio scenarijaus tikrai nesiekiu“, – paaiškino verslininkas.

Dėl pasikeitusios situacijos D.Dundulis neslėpė nusivylimo: „Mes taip pat norėjome, kad savivaldybės įstaiga perimtų šį centrą ir teiktų paslaugas gyventojams. Deja, aplinkybės susiklostė kitaip.“

Verslininkas taip pat užsiminė, kad jau rengiasi pasirašyti sutartį su kitu partneriu. „Mes netrukus užbaigsime šį sandorį ir uždarysime procedūras. Netrukus visuomenė sužinos, kas perėmė visą projektą, – teigė D.Dundulis, tačiau atskleisti, kas bus naujasis medicinos centro šeimininkas, neskubėjo. – Bijau, kad gali nusišukti sėkmė, kol visi parašai dar nesudėti.“ Verslininkas pridūrė, kad oficialų pranešimą apie tai, kas ir kaip disponuos patalpomis Račių gatvėje, išplatins jau kitą savaitę.

L.S. išsiaiškino, kad tai – „InMedica“.

Problema lieka neišspręsta

Pagrindinė problema, kurią bandyta spręsti – ribotas Vilniaus rajono gyventojų prieinamumas prie kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų – lieka neišspręsta. Šiuo metu rajono poliklinikoje prisirašę

vos 30-35 proc. rajono gyventojų. Kiti renkasi Vilniaus miesto gydymo įstaigas arba privačias klinikas.

„Suprantame, kad konkuruojame sudėtingoje aplinkoje, – komiteto posėdyje pripažino tarybos narys D. Ilkevič. – Sostinėje veikiančios gydymo įstaigos gali pasiūlyti ir antirinio lygio paslaugas, turi visai kitą biudžetą, yra pažengusios technologijų atžvilgiu. O rajono gyventojai, gyvenantys vos kelis kilometrus nuo centro, ne visada gali pasigirti

“
Pagrindinė problema, kurią bandyta spręsti – ribotas Vilniaus rajono gyventojų prieinamumas prie kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų – lieka neišspręsta. Šiuo metu rajono poliklinikoje prisirašę vos 30-35 proc. rajono gyventojų. Kiti renkasi Vilniaus miesto gydymo įstaigas arba privačias klinikas.

turintys tokias pat paslaugas.“

Nors savivaldybės taryba patvirtino bendrą poliklinikos infrastruktūros plėtros idėją, konkrečių planų nėra. Visgi poliklinikos direktorius užtikrino, kad paslaugų plėtra vyks. Atsakydamas į tarybos narės Honoratos Romanovskos susirūpinimą dėl Rudaminos ambulatorijoje trūkstamų gydytojo kardiologo paslaugų bei rentgeno aparato, E.Navickas pažadėjo situaciją išspręsti: „Tikimės, kad nuo rudens atsiras galimybė pritraukti papildomų specialistų. Rudaminos ambulatorija yra vienas iš svarbiausių mūsų padalinių. Plėtra apims ne tik kardiologų, bet ir neurologų, endokrinologų paslaugas – siekiame, kad specializuota pagalba būtų prieinama gyventojams arčiau namų.“

„Vertiname, kad atvirai pristatėte situaciją ir neslėpiate galimų rizikų – tai liudija jūsų atsakomybę. Palaiminame šį projektą, bet kartu laukiame reguliarių ataskaitų apie pažangą“, – pažymėjo tarybos narys Tadeusz Andrzejewski. ●

O jūsų kirpėja turi higienos pasą?

Seimo Sveikatos reikalų komitete, kur buvo aptariama leidimų-higienos pasų (LHP) ūkio subjektams išdavimo tvarka, paaiškėjo, kad sporto klubai, kirpyklos ar mokyklos nelegaliai veikti gali kad ir penkiolika metų. Mat registro dėl įstaigų vykdomos veiklos paprasčiausiai nėra. Tad nėra ir kaip sugaudyti pažeidėjų. Pasidomėti, ar įstaiga veikia legaliai, – pačių žmonių reikalas.

Greta Vanagienė

Gauda vėją laukuose

„Kaip mokykla įsikuria be higienos pasų? Kodėl nėra bendros registrų sistemos, kurioje būtų suregistruoti visi sporto klubai? Trisdešimt metų gyvename be jokių registrų! Prisikuria sporto centru, o mes nesuvaldome informacijos, ar visi jie turi higienos pasus ir dirba teisėtai?“ – nustėro Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininkė Lina Šukytė-Korskakė.

Komitete atverta dešimtmečius chaotiškai veikianti įstaigų veiklos leidimų-higienos pasų išdavimo tvarka. Kaip teigia L.Šukytė-Korskakė, duomenys rodo, kad skundų dėl ūkio subjektų pažeidimų daugėja. Štai patikrinus tik ikimokyklinio ugdymo įstaigas, 40 proc. jų rasta pažeidimų. Kaip žinia, higienos pasus išduoda ir jų veiklą prižiūri Nacionalinis visuomenės sveikatos centras (NVSC).

Anot NVSC vadovo Vaidoto Gruodžio, registro, kuriame būtų pateikti vykdytys veiklą ūkio subjektai, nėra. Ūkio subjektai imami vertinti tik tuomet, kai yra teikiama ūkio subjekto paraiška.

„Kaip galime suregistruotas visas – tiek formalus, tiek neformalus ugdymo – įstaigas? Ne jau turime eiti gatve ir klausinėti žmonių: „Labai diena. Gal ketinate atsidaryti sporto klubą? Jei taip, žinokite, jums reikės leidimo-higienos pasą“, – ironizavo centro vadovas, aiškindamasis, kodėl ūkio subjektai gali ne vienerius metus vykdyti veiklą be higienos pasų.

Vienas įspūdingiausių pavyzdžių – Palangos sporto centrui pavyko praslųsti pro kontrolę net... penkiolika metų. Tiek laiko jis veikė neturėdamas LHP.

„Ne visi turi pasus, nes nėra tiksloto daryti. Neturint pasą, tavęs netikrins. Kai išsiimi pasą, o vykdoma veikla neatitinka institucijos standartų, tave pradės tikrinti. Bus reikalin-

Seimo Sveikatos reikalų komitete atverta dešimtmečius chaotiškai veikianti įstaigų leidimų-higienos pasų išdavimo tvarka. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro direktorius Vaidotas Gruodys aiškina, kad vienas pagrindinių trukdžių tas, jog nėra registro, kuriame būtų pateikti visi veiklą vykdytys ūkio subjektai.

„Kai ūkio subjektų yra tiek daug ir reikia vykdyti priežiūrą, suprantama, jog prie kiekvieno nepastatysi po inspektorių“, – svarstė Seimo Sveikatos reikalų komiteto narys prof. Saulius Čaplinskas. Jis susirūpino, kad vykdytys patikras yra per daug biurokratijos: ūkio subjektams per daug užkelta kartelė.

gi papildomai finansai“, – kodėl įstaigos vengia vykdyti reikalavimą, teigė Palangos gyventojas ir visuomenininkas Mantas Gailevičius.

Informacija suvesta netiksliai

Kaip aiškina V.Gruodys, situacija

ugdymo įstaigose yra chaotiška, nes Švietimo, mokslo ir sporto ministerija yra patvirtinusi, jog Švietimo mokslo įstaigų registras nėra privalomas, nors NVSC veiklai jis ypač reikalingas.

„Patys laukiame registro. Jei vienoje vietoje turėtume sąrašą, mums būtų gerokai lengviau kontroliuoti įstaigas. Turi būti bendra vieša informacija – integracija su licencijų informacine sistema. Atsidarai ir matai, įstaiga turi leidimą-higienos pasą ar ne. O dabar, jei gauname dėl vykdomos veiklos skundą, turime vykti į vietą, tikrinti įstaigos nuostatus, žiūrėti grafikus ir patys vertinti, ar įstaiga yra priskiriama prie neformalaus ugdymo ar ne. Tuomet vertiname, skirti baudą dėl LHP neturėjimo arba ne“, – problemą išsakė V.Gruodys.

Klaudina ir dabar esantis butaforinis švietimo mokslo įstaigų registras. Anot NVSC vadovo, jame informacija suvesta netiksliai. Maža to, pastarasis nėra privalomas – veiklą galima vykdyti ir jame neprisiregistravus.

„Registre sumaišyta pagrindinė

L.S. SKAIČIUS

50

- tiek tūkst. ūkio subjektų prižiūri Nacionalinis visuomenės sveikatos centras.

veikla su papildoma. Todėl ir vargstame: turime važiuoti į vietą, rinkti informaciją, įrodymus, kad ten yra vykdomas neformalus švietimas. Jei registras bus sugriežtintas ir patobulintas, bus daug lengviau dirbti. Netgi tiems, kurie vykdo treniruotes“, – įsitikinęs V.Gruodys.

Domėtis turi patys gyventojai

Kol nėra griežto ir tikslaus veiklų registro, kliaujamasi visuomenės sąmoningumu. V.Gruodys įsitikinęs, kad patys gyventojai turi būti suinteresuoti pasitikrinti, ar įstaigos, kuriose jie lankosi, turi LHP.

„Žmogus turi rūpintis savimi, turi žiūrėti, kokias paslaugas gauna,

nes eidamas pas grožio specialistą, dirbantį be higienos pasą, rizikuoja sveikata. Atsakomybė yra visų šalių. O jeigu vykdau veiklą, turiu įsitikinti, kad mano specialistai saugiai suteikia paslaugas saugioje aplinkoje. Taip pat ir būdamas klientas turiu išlikti budrus – gauti garantą, jog mano kirpėja turi LHP“, – gyventojus įspėja NVSC vadovas.

„Centro pranešimuose visada įdedame nuorodą su raginimu patikrinti informacinėje sistemoje, ar ūkio subjektas turi LHP“, – centrą gina NVSC Visuomenės sveikatos saugos kontrolės skyriaus vedėja Ingrida Skridailienė.

Ji aiškina, jog norintiems vykdyti veiklą Mokesčių inspekcija duoda atmintinę, kokius leidimus ūkio subjektas privalo gauti. Vis dėlto nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės. Vykdytys veiklą be LHP, specialistė informuoja, yra taikoma bauda nuo 300 iki 800 eurų. Na, o norint gauti higienos pasą rinkliava yra skirtinga – jos dydis nustatytas Vyriausybės nutarimu, priklausomai nuo užimamo veiklos ploto.

Patikrinti leidimus galima Registrų centro licencijų informacinėje sistemoje pagal įstaigos pavadinimą, juridinį asmens kodą.

„Turime tikrinti visuomenės sąmoningumą. Jei jau einu sportuoti, reikia patikrinti, ar sporto klubas turi leidimą, ar jame yra tinkamos vėdinimo sistemos ir panašiai“, – pataria I.Skridailienė.

Komitete pasigirdo siūlymų supaprastinti ir NVSC darbą. „NVSC prižiūri 50 tūkstančių ūkio subjektų. Kai jų yra tiek ir reikia vykdyti priežiūrą, suprantama, jog prie kiekvieno nepastatysi po inspektorių“, – svarstė Seimo Sveikatos reikalų komiteto narys prof. Saulius Čaplinskas. Jis susirūpino, kad vykdytys patikras yra per daug biurokratijos: ūkio subjektams per daug užkelta kartelė. Mat užsienyje, anot jo, higienos normas žiūrima paprasčiau. S.Čaplinskas pasiūlė idėją įvesti viešbučiuose veikiančių žvaigždučių principą, žymintį higienos lygį.

Idėją palaikė sveikatos apsaugos viceministrė Laimutė Vaidelienė. „Noriu patikinti, kad dėl higienos normų pilkosios zonos esame kalbėję – siekiame lankstumo, idant nebūtų tokios griežtos nuostatos“, – bandė NVSC situaciją švelninti viceministrė. ●

Paskiepytų vaikų skaičius nesiekia rekomenduojamo lygio

Praėjusiais metais paskiepytų vaikų skaičius Lietuvoje nesiekia rekomenduojamo lygio, o nuo kai kurių ligų, tokių kaip tymai – mažėja ir toliau. Tokia situacija sudaro palankias sąlygas šioms ligoms plisti visuomenėje. NVSC specialistai ir medikai kviečia skiepyti vaikus pagal Lietuvos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, kad apsaugotume juos nuo sunkių ligų ir jų komplikacijų, o visą visuomenę – nuo pavojingų ligų protrūkių.

Pagal vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, vaikai skiepijami nuo 14 užkrečiamųjų ligų. Pasau-

lio sveikatos organizacija rekomenduoja, kad nuo ligų, kurios yra įtrauktos į šį kalendorių, būtų pa-

skiepyta 90-95 proc. visuomenės.

NVSC duomenimis, didžiausią nerimą kelia skiepimo nuo tymų,

epideminio parotito ir raudonukės rodikliai. 2024 m. kombinuota vakcina (MMR), kuria skiepijama išsyk nuo visų šių trijų ligų, paskiepyta 86,17 proc. vienmečių vaikų (2023 m. – 87,08 proc.), septynmečių vaikų paskiepyta 84,57 proc. (2023 m. – 85,72 proc.). Skiepimo apimtims mažėjant, visuomenėje daugėja specifinio imuniteto neturinčių žmonių ir didėja sergamumas tymais. Pastaraisiais metais užregistruojama vis daugiau atvejų: 2024 m. – 30 atvejų, 2023 m. – 3 atvejai, 2022 m. – 0.

„Deja, matant mažėjančias skiepimo apimtis, sergamumas tymais, kokliušu ir kitomis ligomis didės, nes mikroorganizmų „veikimo“ logika yra paprasta – kuo daugiau specifi-

nio imuniteto neturinčių žmonių, tuo lengviau rasti „šeimininką“ ir daugintis, t. y. užkrėsti vis daugiau žmonių“, – teigia NVSC Užkrečiamųjų ligų valdymo skyriaus vyriausioji specialistė Daiva Razmuvienė.

Reikėtų pabrėžti, kad skiepimo apimtį mažėjimo ir sergamumo didėjimo problema yra pastebima ir kitose Europos šalyse. Perna žemynė užfiksuota daugiau nei 32 tūkst. tymų atvejų, o skiepimo apimtys daugelyje Europos šalių taip pat yra nepakankamos, todėl tymų išplitimas gali tapti rimta grėsme. Apie tai šiemet įspėjo Europos ligų profilaktikos ir kontrolės centras, kuris prognozuoja, kad tymų atvejų ir toliau daugės. ●

L.S. INE.

Nebūk

priklausomas

Trys komisijos surėmė pečius: projektas – nekontroliuojamas

Jungtiniame trijų Seimo komisijų posėdyje dėl psichotropinių medžiagų disponavimo mokyklose įsižiebė aštrūs ginčai. „Kodėl šiandien svarstome aprašą, kuris dėl neaiškios priežasties buvo gerokai susiaurintas?! Vyriausybės aprašo projekte buvo įtvirtintos trys žinutės: kaip atpažinti, kaip sureaguoti ir kaip padėti. Viskas jau buvo paruošta. O dabar trūkt už vadžių vėl nuo pradžių“, – piktinosi Priklausomybių prevencijos komisijos narė Daiva Ulbinaitė.

Miglė Petkutė

Mokyklos liko nesupratusios

„Pastaruoju metu Lietuvos mokyklose kylantys iššūkiai dėl mokslėivių nelegalaus elektroninių cigarečių ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo suvienijo trijų Seimo komisijų jėgas, siekiant reaguoti į narkotikų vartojimo, platinimo ir disponavimo atvejus mokyklose. Esama situacija reikalauja greitų sprendimų, todėl būtina rasti veiksmingą algoritmą ir pagalbos galimybes“, – jungtinį posėdį pradėjo Priklausomybių prevencijos komisijos pirmininkas prof. dr. Saulius Čaplinskas.

Jo teigimu, rimta situacija reikalauja rimtų sprendimų: šiuo metu pasitaikantys apsinuodijimo ir net mirties atvejai tarp paauglių aiškiai rodo, kaip svarbu imtis neatidėliotinių veiksmų.

Po komisijos pirmininko įžanginio žodžio Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu (NTAKD) Prevencijos koordinavimo skyriaus patarėja Aneta Skalandė pristatė drauge su Sveikatos apsaugos ministerija parengtą aprašo projektą. Pastarasis paremtas Vidaus reikalų ministerijos dar 2023 m. gruodį inicijuotu bandomuoju projektu septyniose Vilniaus ir Alytaus miestų bei Klaipėdos rajono mokyklose.

Kaip aiškino patarėja, naujasis pavyzdinio aprašo turinys susidaro iš trijų dalių: jame yra pateiktas mokyklų reagavimas į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo atvejus mokyklose, taip pat pristatomas pagalbos teikimas mokiniams ir jų tėvams bei bendrosios nuostatos. Pridedami ir trys priedai, kuriuose įtvirtinami galimi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, atpažinimo bei platinimo požymiai ir daiktų paėmimo protokolas.

Išklausiusi aprašo pristatymą auditorija sujudo dėl neaiškumų. Posėdyje pasisakė ir bandomajame projekte dalyvavusių mokyklų direktoriai. Šie pabrėžė: nors mokyklų bendruomenės sutiko su projekto nuostatomis, dalis punktų vis dar liko neaiškūs.

„Kas bus atsakingas už mokyklos personalo apmokymą, kaip atpažinti mokinio sveikatos ir elgesio pasikeitimus galimai dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo?“ – klausė posėdyje nuotoliu dalyvavę mokyklų atstovai.

Jie nurodė ir dar vieną iššūkį įgyvendinant aprašo nuostatas – negalėjimą efektyviai užkardyti psichoaktyviųjų medžiagų platinimo mokykloje, kai mokinio, įtariamam disponavimu šiomis medžiagomis, tėvai nesutinka, jog mokyklos personalas

Naujausias Europos mokyklose atliktas tyrimas apie alkoholio ir psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą atskleidė, kad 55,6 proc. moksleivių elektronines cigaretes galėtų įsigyti lengvai arba labai lengvai, o 51,2 proc. moksleivių bent kartą gyvenime yra jas vartoję.

tikrintų vaiko daiktus. Šis klausimas išjudino ir posėdyje dalyvavusius politikus. Šie svarstė, kaip galima būtų leisti apieškoti mokinių kuprines ir kam vėliau turėtų būti atiduodamos konfiskuotos medžiagos.

Kas susiaurino projektą?

Posėdyje atmosfera dar labiau įkaito paaškinėjus, jog aprašo punktai, kuriuos pristatė NTAKD, gerokai „apipavidalinti“, palyginti su pradiniu variantu. Pastarasis po bandomųjų mokyklose, pasirodė, iš Vyriausybės buvo perduotas trims ministerijoms, o aprašo nuostatos – gerokai susiaurintos. D.Ulbinaitė į pakeitimus sureagavo aštriai, įspėdama, kad aprašo projekto permetimas ministerijoms turės didelės žalos. Juolab kad pirminis projektas jau buvo pakankamai nušlifluotas, o pilotinis – įgyvendintas.

„Dirbau Vidaus reikalų ministerijoje, kuomet pernai po bandomojo projekto septyniose šalies mokyklose buvo parengtas Vyriausybės nutarimo projektas, nustatantis bendrą atpažinimo, reagavimo ir pagalbos algoritmą. Bandomojo projekto tiks-

„Dirbau Vidaus reikalų ministerijoje, kuomet pernai po bandomojo projekto septyniose šalies mokyklose buvo parengtas Vyriausybės nutarimo projektas, nustatantis bendrą atpažinimo, reagavimo ir pagalbos algoritmą. Tačiau naujoji Vyriausybė nusprendė, kad toks teisinis reguliavimas netinkamas, neva užtenka trijų ministrų įsakymo ar tik rekomendacijų“, – piktinosi Seimo Priklausomybių prevencijos komisijos narė Daiva Ulbinaitė.

las buvo išryškinti „kietąsias“ ir „minkštąsias“ priemones. Tačiau naujoji Vyriausybė nusprendė, kad toks teisinis reguliavimas netinkamas, neva užtenka trijų ministrų įsakymo ar tik rekomendacijų“, – aiškino D.Ulbinaitė, pabrėždama, kad pirminis projektas prarado esmę.

„Kodėl šiandien svarstome aprašą, kuris dėl neaiškios priežasties buvo gerokai susiaurintas?! Vyriausybės aprašo projekte buvo įtvirtintos trys žinutės – kaip atpažinti, kaip sureaguoti ir kaip padėti. Viskas buvo paruošta, o dabar trūkt už vadžių vėl nuo pradžių. Grįžkime prie to, nuo ko pradėjome!“ – reikalavo D.Ulbinaitė.

Seimo Neįgaliųjų teisių komisijos pirmininko pavaduotoja Rima Ta-

mašunienė ironizavo, kad projektas imtis nenori nė viena institucija, tad baiminamasi, kad jis atiteks pačioms ugdymo įstaigoms.

„Nutarimas tarp trijų ministerijų buvo pateiktas Vyriausybei kaip projektas, o dabar yra mėtomas kaip karšta bulvė. Labai tikėtina, kad galiausiai jis nuguls vien tik mokyklų atsakomybėn“, – baiminosi R.Tamašunienė, siūlydama kreiptis į Vyriausybę su raginimu minėtą aprašą tvirtinti Vyriausybės nutarimu, o ne trijų ministrų (sveikatos apsaugos, švietimo, mokslo ir sporto bei vidaus reikalų) įsakymu, kaip planuojama šiuo metu.

Tik rekomendacinio pobūdžio

Į diskusiją taip pat įsitraukė Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktorė dr. Rita Sketerskienė. Ji ragino per daug neišsigąsti ir į sprendimą patraukti projektą iš Vyriausybės rankų žiūrėti pozityviau.

„Nepriklausomai, koks bus teisės aktas, jis ir toliau liks rekomendacinio pobūdžio“, – sakė departamento direktorė.

Pasak jos, perimtas projektas derintas su Švietimo įstaigų vadovų asociacija, Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacija, valstybės institucijomis. „Visos ministerijos, įskaitant ir Teisingumo, sureagavo ir pasakė, kad tai neturi būti Vyriausybės nutarimas. Tuomet kreipėmės į Vyriausybės kanceliariją, kuri pasakė, kad tai turėtų būti trijų ministrų priimtas įsakymas. Vėl susidūrėme su skirtingomis ministerijų pozicijomis, bet šio aprašo turinį su savivaldybėmis esame pasidalinę“, – posėdžio metu gynėsi R.Sketerskienė. ●

Filmukai tėvams

Suteikti tėvams vienoje vietoje lengvai prieinamos informacijos ir patarimų, kaip apsaugoti vaikus nuo alkoholio, tabako ir nikotino gaminių, narkotikų vartojimo ir spręsti situacijas, susijusias su psichoaktyviuosiomis medžiagomis – toks yra trumpų informacinių filmukų tikslas, kuriuos parengė Sveikatos apsaugos ministerija kartu su Respublikiniu priklausomybės ligų centru.

Šia iniciatyva siekiama atkreipti dėmesį į tėvų vaidmenį, būtinumą stiprinti tėvų ir vaikų tarpusavio ryšį, paskatinti mokyklas skirti daugiau dėmesio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijai, inicijuoti diskusijas, aptarimus su tėvais, suteikti informacinę pagalbą, sustiprinti mokyklų ir tėvų bendradarbiavimą.

„Aktyvus tėvų vaidmuo ir atsakomybė yra vienas svarbiausių veiksmų, formuojančių vaiko pažintinius ir socialinius gebėjimus. Nors mokykloje mokiniai gauna nemažai informacijos ir žinių apie psichoaktyviųjų medžiagų poveikį bei vartojimo pasekmes, tėvų vaidmuo išlieka ypač svarbus. Todėl kviečiame tėvus susipažinti su parengta medžiaga, o savivaldybes, mokyklas, savivaldybių visuomenės sveikatos biurus, įstaigas ir organizacijas, dirbančias su tėvais ir vaikais, – prisidėti prie šios tėvams skirtos informacijos sklaidos“, – sako sveikatos apsaugos viceministrė Laimutė Vaidelienė.

Trumpuose animuotuose filmuose pateikta pagrindinė informacija aktualiomis temomis: kodėl vaikai pradeda vartoti psichoaktyvias medžiagas, kokie veiksniai gali apsaugoti, kaip apie tai kalbėti su vaikais ir atsakyti į nepatogius klausimus ir kt. Kiekvieno filmo pabaigoje pateikiama nuoroda, kur galima rasti daugiau informacijos nagrinėjama tema.

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento 2020 m. atlikto tyrimo duomenimis, tik 55 proc. tėvų mano, kad jų vaidmuo yra reikšmingas vaikų sprendimui vartoti psichoaktyvias medžiagas. Didesnė dalis tėvų (88 proc.) reikšmingais, priimant tokius sprendimus, laiko bendraamžius, draugus. Trečdalis (34 proc.) tėvų pripažįsta žiniasklaidos svarbą, o valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų vykdomos politikos bei mokyklų vaidmeniui tėvai skiria nedidelę reikšmę (atitinkamai, 13 proc. ir 28 proc.). ●

L.S. INF.

Profesijos

asas

D.Bastytė: vitamino D trūkumą gali lemti ir genai

„Vitamino D trūkumą gali lemti ir genetiniai mechanizmai“, – teigia medicinos biologė dr. Daina Bastytė, dirbanti LSMU Kauno klinikų Imunologijos ir alergologijos klinikos Imunologijos laboratorijoje. Neseniai pašnekovė apsigynė daktaro laipsnį tyrinėdama vitamino D trūkumą, sergant atopinėmis ligomis.

- Daina, prieš porą gerų dešimtmečių apie tokį vitamino D veikimą niekas, išskyrus medikus, turbūt nebuvo girdėjęs, o šiaandien jis mirga kas antrame straipsnyje apie sveiką gyvenseną.

- Iš tiesų. Dabar bene kiekvienas besirūpinantis sveikata žino apie šio vitamino svarbą, dažnas atlieka kraujo tyrimus, kad nustatytų jo atsargas organizme. Vitaminas D kelia ir didelį mokslininkų susidomėjimą. Vis dėlto šio vitamino vaidmuo ne iki galo ištyrinėtas.

- Mums, Baltijos šalių gyventojams, dažnai jo trūksta.

- Mano daktaro disertacija buvo tarptautinio projekto, kuriame dalyvavome kartu su mokslininkais iš Latvijos ir Taivano, dalis. Be kita ko, projekto metu pastebėta, kad Lietuvos ir Latvijos tiriamiesiems nustatytas ženkliai mažesnis vitamino D kiekis, palyginti su Taivano. Tai rodo, kad geografinės ypatybės – saulės kiekis, mityba, gyvenimo būdas – turi tikrai reikšmingą įtaką vitamino D kiekiui organizme.

- Tavo disertacijoje kalbama apie vitamino D ir atopines ligas. Kas pastūmėjo gilintis į šią temą?

- Manoma, kad su atopijos atsiradimu ir sunkesne jos eiga taip pat gali būti susijęs nepakankamas vi-

lemti mažesnę jo pasisavinimą?

- Tyrimas atskleidė, kad turėjimas tam tikrų genų variantų, reikšmingų vitamino D apykaitai, gali turėti įtakos mažesniai ar didesniai jo kiekiui organizme.

- Kitaip tariant, skirtinga geno variacija gali būti susijusi su nustatytu mažesniu vitamino D kiekiu.

- Kuo pacientams, sergantiems atopinėmis ligomis, svarbios jūsų tyrimo išvados?

- Tyrimas rodo, kad būtų tikslinga įvertinti genų variantus tiems atopinėmis ligomis sergantiems pacientams, kuriems vis nustatomas mažas vitamino D kiekis. Jų radimas galėtų paaiškinti mažesnę vitamino D koncentraciją. Įtarimui patvirtinti, tiriamiesiems galbūt vertėtų skirti didesnę vitamino D dozę.

- Genetiniai tyrimai labai brangūs. Bet galbūt ir be jų galima įtarti, kad jei tyrimai vis patvirtina vitamino D trūkumą, vieniems žmonėms jo gali reikėti daugiau nei kitiems?

- Mūsų tyrimas ir veda prie individualizuoto paciento gydymo. Gali būti, kad pacientas net vartodamas standartinę vitamino D dozę jo pakankamai nepasisavina...

- Atsižvelgiant į genetinius mechanizmus ir vitamino D kiekį, individualiai pritaikytas vitamino D doza

Vieši studentai iš Japonijos

Lietuvos sveikatos mokslų universitete (LSMU) trečius metus iš eilės vieši Japonijos studentų delegacija iš Tarptautinio sveikatos ir gerovės universiteto (International University of Health and Welfare (IUHW)).

LSMU rektorius prof. dr. Rimas Benetis pasveikino studentus pristatydamas jiems Kauno klinikas bei Universiteto tarptautikumą. Jis papasakojo apie Lietuvos ir Japonijos akademinis ryšius, mokslinius tyrimus bei bendradarbiavimo galimybes, kviesdamas studentus aktyviai įsitraukti į studijų procesą ir pasimėgauti kultūrine patirtimi Lietuvoje.

Šįkart pagal akademinis mainus stažuotis atvyko 16 IUHW studentų. Atsakomieji 16-os LSMU studentų vizitai Japonijoje įvyks rudenį.

LSMU Tarptautinių ryšių ir studijų centro (TRSC) dekanė prof. dr. Ingrida Janulevičienė pabrėžė tokių mainų svarbą, suteikiant studentams galimybę susipažinti su skirtingomis sveikatos priežiūros sistemomis. Ji akcentavo, kad nors medicina visame pasaulyje juda į priekį, skiriasi sveikatos sistemų organizavimas, požiūriai, teisinė bazė.

„Tai neabejotinai didelė patirtis ir galimybė studentams pamatyti truputėlį kitokį pasaulį. Tai, ką jie pamato tarptautinių mainų metu, praturtina jų bendrą supratimą apie gydymo meną, požiūrį į pacientą, personalizuotą mediciną, šiuolaikinės medicinos galimybes“, – sakė TRSC vadovė.

Kaune jaunuoliai svečiuosis mėnesį. Kiekvienam jų Universitetas sudarė individualų mokymosi planą, leisiantį pasisemti gerosios klinikinės praktikos, pamatyti, kaip veikia Lietuvos sveikatos sistema, bei pažinti mūsų šalies kultūrą.

Už praktinį svečių mokymą atsakingas Medicinos fakulteto dekanas prof. dr. Andrius Macas pasakojo, kad fakultetui didžiulė garbė priimti Japonijos studentus ir suteikti jiems galimybę susipažinti su Europos medicinos sistema.

Laisvu nuo mokslų laiku Japonijos studentai aplankys Anatomijos, Lietuvos etnografijos, Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos bei Sugiharos namų muziejus, LSMU nentoriai jiems aprodys Kauną, Neringą. Pasibaigus stažuotei, jiems bus įteikti sertifikatai.

L.S. INF.

Svarbu paminėti, kad jokiais būdais nereikėtų vitamino D papildų vartoti savo nuožiūra, jei jo trūkumo nepatvirtina tyrimai, ir nepasitarus su gydytoju. Vitaminas D, kaip ir kiti tirpūs riebaluose vitaminai – A, E, K, kaupiasi organizme ir pasišalina sunkiau nei vandenyje tirpūs, todėl gali turėti toksinį poveikį.

tamino D kiekis organizme. Ne visiškai išaiškintas šio vitamino vaidmuo mane paskatino detaliau gilintis ne tik į vitamino D reikšmingumą atopijos formavimuisi, bet ir į jo sąsajas su genetiką.

Be abejo, temos pasirinkimas susijęs ir su tuo, kad laboratorija, kurioje dirbu, specializuojasi atliekant imunologinius ir alergijos diagnostinius tyrimus.

- Prie genetikos įtakos vitaminiui D dar priešims, tačiau prieš tai norisi pasiteirauti, kaip plačiai paplitusios atopinės ligos?

- Atopinės ligos ypač plačiai paplitusios ir per pastaruosius kelis dešimtmečius jų sparčiai daugėjo. Apie dvidešimt procentų pasaulio gyventojų serga atopinėmis ligomis.

Pagrindinės jų – atopinis dermatitas, alerginė astma ir alerginis rinitas. Be to, žmogus gali sirgti viena šių ligų arba jų deriniu. Pavyzdžiui, alergine astma ir alerginiu rinitu, alergine astma ir atopiniu dermatitu, ir panašiai...

- O kuo skiriasi atopinės ligos nuo alergijų?

- Atopija yra genetiškai predispo-

DOSJĖ:

• D.Bastytė nuo 2019 m. dirba medicinos biologe LSMU ligoninės Kauno klinikų, Imunologijos ir alergologijos klinikoje.

• 2015 m. įgijo molekulinės biologijos magistro laipsnį, o 2019 m. – laboratorinės medicinos biologijos magistro laipsnį.

• 2025 m. įgijo biologijos mokslų daktaro laipsnį.

• Nuo 2021 m. iki dabar Lietuvos sveikatos mokslų universitete dirba Jaunesniojo asistento ir Jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigose. ●

nuojantis sutrikimas. Vadinasi, ji yra su genetiniais mechanizmais susijusi paveldima būseną, kurios metu padidėja imunoglobulino E kiekis kraujyje dėl atsako į aplinkos alergenų.

O alergija yra platesnė sąvoka. Ji apima įvairias padidėjusio jautrumo reakcijas (taip pat susijusias su padidėjusia imunoglobulino E ga-

myba ir didesne jo koncentracija kraujyje), tačiau alergija gali būti tiek susijusi, tiek ir nesusijusi su genetiniu polinkiu.

- Įdomu, kad įprastai vitamino D naudą žinome kauliniam audiniui. O čia toks reiškinys kaip atopinės ligos...

- Gerai žinoma, kad vitaminas D yra susijęs su kalcio ir fosforo apykaita bei būtinas palaikant skeleto tvirtumą. Tačiau jo vaidmuo žmogaus organizme gerokai platesnis.

Mano tyrimo rezultatai parodė, kad sergantiesiems atopinėmis ligomis buvo nustatytas mažesnis vitamino D kiekis nei sveikiems tiriamiesiems. Mokslininkų pateikiami duomenys atskleidžia, kad šis vitaminas reguliuoja imuninę atsaką ir pasižymi uždegimą slopinančiomis savybėmis.

Jis gali būti reikšmingas įvairių ligų, įskaitant atopines, formavimuisi. Taip pat susijęs su jų sunkumu ir paplitimu. Todėl pastaruoju metu taip išaugo susidomėjimas vitaminu D.

- Savo darbe gilinais ir į genetinius vitamino D apykaitos mechanizmus. Pasirodo, genai gali

vimas galėtų būti naudingas kontroliuojant atopines ligas ir prisidėti sprendžiant problemas, susijusias su vitamino D trūkumo paplitimu.

- Taigi apibendrinant pokalbį – sergantiems atopinėmis ligomis verta stebėti vitamino D kiekį.

- Tikrai verta. Tiek tarptautinio projekto, tiek disertacijos duomenys pagrindžia, kad šiems pacientams tikslinga tirti vitamino D kiekį ir skirti papildus esant jo trūkumui. Tačiau kokiais kiekiais ir ar tikrai reikia – galutinį žodį visada taria gydytojas.

- Turbūt svarbu pabrėžti, kad pacientai savo nuožiūra neturėtų pradėti „gydytis“ vitaminu D?

- Svarbu paminėti, kad jokiais būdais nereikėtų vitamino D papildų vartoti savo nuožiūra, jei jo trūkumo nepatvirtina tyrimai, ir nepasitarus su gydytoju. Vitaminas D, kaip ir kiti tirpūs riebaluose vitaminai – A, E, K, kaupiasi organizme ir pasišalina sunkiau nei vandenyje tirpūs, todėl gali turėti toksinį poveikį. Vitaminą D reikia vartoti atsakingai – jo perteklius gali rimtai pažeikti organizmą. ●

KALBINO SIMA KAZARIAN

Svetur

Žmogaus kepenys bus pakeičiamos kiaulės

„Yra gerų įrodymų apie organų suderinamumą, kas tikrai stiprina motyvaciją. Įprastai, jei persodinate kiaulės kepenis žmogui, jos greitai nustoja veikti, nes įvyksta atmetimas. Mes siekiame, kad tai nepasireikštų“, – teigia Oksfordo universiteto transplantacijos profesorius Peteris Friendas. Kinijos gydytojai pirmieji pranešė apie bandymo genetiškai modifikuotos kiaulės kepenis persodinti žmogui rezultatus.

Pasitelks modifikacijas

Genetiškai modifikuota kiaulės kepenų dalis, kuri buvo persodinta į smegenų mirtį patyrusio paciento kūną, sėkmingai veikė ir funkcionavo jo kūne 10 dienų, rašo „The Guardian“. Operacija, atlikta pernai Kinijos ligoninėje ir pagaliau sulaukusi rezultatų, laikoma pirmąja, kai kiaulės kepenys buvo sėkmingai persodintos žmogui.

Profesorius Lin Wang, vadovavęs šiam tyrimui Xijing ligoninėje Šiane, sakė: „Tai pirmas kartas, kai bandome išsiaiškinti, ar kiaulės kepenys galėtų gerai veikti žmogaus kūne ir ar jos galėtų ateityje pakeisti žmogaus kepenis. Mūsų svajonė – pasiekti šį rezultatą.“

Tokie bandymai buvo vykdomi nuo 2022 metų, bet nesulaukė didelio pasisekimo. Chirurgai iš JAV ir Kinijos persodino kiaulės širdis, inkstus ir užkrūčio liauką mažai pacientų grupei. Keli asmenys mirė per pirmuosius mėnesius. Visgi kepenys išlieka organu, nepasiduo-dančiu tokio lygio operacijoms.

Minėta kepenų persodinimo procedūra buvo atlikta 50 metų vyrui, kuriam po sunkios galvos traumos diagnozuota smegenų mirtis. Visgi paciento kepenys buvo sveikos, todėl atlikus daugiau nei 10 valandų trukusią operaciją genetiškai modifikuotos Bama miniatiūrinės kiaulės organas prijungtas prie kraujotakos kaip papildomos kepenys.

Kiaulės organui buvo atliktos šešios genetinės modifikacijos, idant būtų užkirstas kelias imuninei reakcijai. Tai apėmė genų, kurie pri-

“**Genetiškai modifikuota kiaulės kepenų dalis, kuri buvo persodinta į smegenų mirtį patyrusio paciento kūną, sėkmingai veikė ir funkcionavo jo kūne 10 dienų, rašo „The Guardian“. Operacija, atlikta pernai Kinijos ligoninėje ir pagaliau sulaukusi rezultatų, laikoma pirmąja, kai kiaulės kepenys buvo sėkmingai persodintos žmogui.**

sideda prie cukrų gamybos kiaulės ląstelių paviršiuje, deaktivavimą – jos iškart būtų atakuojamos žmogaus imuninės sistemos – ir pridant genų, kurie „sužmogintų“ kiaulės kepenis. Po transplantacijos organas rodė funkcionavimo požymius, įskaitant tulžies gamybą, kuri padeda virškinti riebalus virškinimo sistemoje, ir kiaulės albumino, kraujo baltymo, išskyrimą.

„Atlikus bandymus pastebėti organų suderinamumo požymiai, kurie tikrai kelia motyvaciją, – sakė P.Friendas. – Įprastai, jei persodinate kiaulės kepenis žmogui, jos greitai nustoja veikti, nes įvyksta organo atmetimas. Mes bandymais siekiame, kad tai nepasireikštų.“

Lūkesčiai dideli

Pažangos komanda, pristatyta žurnale „Nature“, sakė, kad neaišku, ar

kepenys būtų galėjusios visiškai prisitaikyti prie paciento organizmo, atsižvelgiant į tai, kad jis turėjo savo veikiančias kepenis, o kiaulės organas pagal paciento šeimos prašymą buvo pašalintas po 10 dienų.

„Mes nesugebėjome pamatyti, ar kiaulės kepenys galėtų padėti pacientui su sunkiu kepenų nepakankamumu. Tiesiog pritrūko laiko“, – sakė L.Wang.

Net jei kiaulės kepenys tik iš dalies vykdys kepenų funkciją, jos vis tiek gali būti vertingos kaip laikina transplantacija. P.Friendas tvirtino, kad sukurta „elegantiška chirurginė vamzdinių sistema“ gali būti ganėtinai paprasta procedūra.

„Jie iš esmės „prijungia“ kepenis prie pagrindinės arterijos, kuri eina nuo kojos link širdies, – sakė jis. – Tai daro procedūrą saugesnę ir daug mažiau linkusią į komplikacijas. Juolab kad kepenys gali būti pašalintos, jei dėl kokios nors priežasties taps nebereikalingos.“

Profesorius Muhammad Mohiuddin, kardio ksenotransplantacijos programos direktorius Merilando universitete, teigė, kad tai – didelis žingsnis į priekį šioje srityje. Tai ypač svarbu, nes atlikus operaciją, ji nebūtinai taps galutine procedūra.

„Galite jas naudoti kaip laikiną sprendimą, kol bus prieinamos žmogaus kepenys transplantacijai, arba galite jas naudoti kaip dalinę pagalbą, kol kepenys regeneruojasi. Tikrai viliojusi, kad tai gali suveikti“, – įsitikinęs M.Mohiuddin. ●

PARENGĖ MIGLĖ PETKUTĖ

PASAULIS PER SAVAITĘ

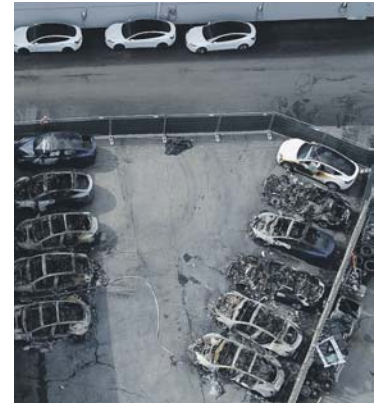
Italija: maištas prieš „Tesla“

Italijos policija pradėjo tyrimą dėl gaisro, per kurį pirmadienį Romos pakraštyje esančiame automobilių salone sudegė kelio-lika „Tesla“ elektromobilių. Pareigūnai įtaria tyčinį padegimą.

„Tesla Italy“ pranešė, kad bendradarbiauja su policija ir kad perdavė pačių elektromobilių kamerų vaizdo įrašus. Automobilių vi-daus kameros veikia net tada, kai automobiliai yra išjungti.

Įvykio vietoje buvęs naujienu agentūros AP reporteris suskaičiavo 16 sudegusių automobilių.

„Tesla“ pasaulyje tapo protestų prieš kompanijos savininko Elono Musko sąsajas su Donaldu Trum-po administracija taikiniu. Per pir-

muosius du šių metų mėnesius „Tesla“ transporto priemonių pardavimai Europoje smuko 49 proc., nors bendri elektromobilių pardavimai augo. ●

Tailandas: tiria dangoraižio griūtį

Tailando institucijos pradėjo tyrimą dėl veiksmų, galimai nulėmusių Bankoke statyto dangoraižio griūtį per žemės drebėjimą.

Ši griūtis yra didžiausia žala, kurią Tailande nulėmė 7,7 balo žemės drebėjimas, kaimyniniame Mianmare padaręs daugybę nuostolių ir nusinešęs mažiausiai 2 tūkst. gyvybių.

Daugybė daugiaaukščių pastatų kitose Bankoko vietose liko nenukentėję, pranešimų apie didesnę žalą Tailande nedaug, todėl kyla klausimų, kodėl griuvo būtent šis pastatas.

Tailando ministrė pirmininkė Pa-etongtarn Shinawatra įsakė ištirti incidentą pasitelkiant ekspertų grupę ir sakė, kad jie apie situaciją informuos šią savaitę. ●

JAV: blogiausias scenarijus visuomenės sveikatai

JAV Nacionalinis sveikatos institutas (NIH) planuoja atlikti didelį tyrimą, kurio tikslas išsiaiškinti, ar vakcinos yra susijusios su autizmu, nors šis mitas buvo tvirtai paneigtas ilgamečiais kruopščiais moksliniais tyrimais.

Dabar mokslininkai skambina pavojaus varpais po to, kai Sveikatos departamentas naujam tyrimui vadovauti pasirinko gerai žinomą ir prieštarai vertinamą vakcinų

skeptiką Davidą Geierį, skelbia „IFLScience“.

„Tai blogiausias scenarijus visuomenės sveikatai“, – „Washington Post“ sakė ne pelno siekiančios organizacijos „Science Literacy Lab“ vadovė Jessica Steier, primindama, kad D.Geieris kartu su tėvu Marku Geieriu „įrodė, kad jų veikla nukreipta prieš skiepus“.

„Tai spjūvis į veidą dešimtmečių atliekamiems patikimiems moksliniams tyrimams“, – pridūrė ji. ●

Mianmaras: paskelbtas nacionalinis gedulas

Mianmare pirmadienį paskelbtas savaitės trukmės nacionalinis gedulas dėl šalį sukrėtusio žemės drebėjimo, žuvusiųjų skaičius perkopė 2 tūkst., o viltys rasti daugiau išgyvenusiųjų pastatų griuvėsiuose blėsta.

Valdančioji chunta pareiškė, kad

dėl praėjusį penktadienį įvykusio galingo 7,7 balo žemės drebėjimo metu padarytos žalos ir žmonių aukoms pagerbti iki balandžio 6 dienos valstybinės vėliavos bus nuleistos iki pusės stiebo. Pranešimas paskelbtas lėtėjant gelbėjimo darbams Mandalėje, vienoje iš labiausiai nukentėjusių vietovių ir antrame pagal dydį šalies mieste, kuriame gyvena daugiau kaip 1,7 mln. gyventojų.

„Padėtis tokia baisi, kad sunku apsaugoti tai, kas vyksta“, – sakė Mandalėjaus mečetės „Sajja North“ vyriausiasis administratorius Aung Myint Hussein.

Chunta pirmadienį pranešė, kad žuvusiųjų skaičius išaugo iki 2056. Dar daugiau kaip 3,9 tūkst. žmonių buvo sužeista, o 270 kitų tebe-laikomi dingusiais be žinios. ●

Isveikata.lt

Darbo pasiūlymai medikams

Ieškote mediko?

Turime sprendimą!

Portale Isveikata.lt puslapio viršuje spauskite **Darbas ieško mediko** ir užpildykite skelbimą. **Viskas paprasta ir greita.**

Darbo skelbimų kainos:

1 darbo skelbimo kaina 1 mėn. –	99 Eur + PVM
3 darbo skelbimų kaina 1 mėn. –	267,30 Eur + PVM
5 darbo skelbimų kaina 1 mėn. –	420,75 Eur + PVM
10 darbo skelbimų kaina 1 mėn. –	693,00 Eur + PVM
Skelbimo iškėlimas į pirmą poziciją –	49 Eur + PVM

Sveikatos naujienų tinklalapio Isveikata.lt skaitomumo duomenys:

- 106 tūkst. unikalių lankytojų per mėnesį.
- Tinklalapio didžioji auditorijos dalis 24-68 m. amžiaus miestų ir regionų žmonės.

Tel. pasiteirauti: +370 652 44047. El. paštas: finansai@Isveikata.lt

**Lietuvos
SVEIKATA**

Adresas:

Pamėnkalnio g. 23-1, LT-01113, Vilnius
tel.: 265 10 93
el.p.: administratore@Isveikata.lt

UAB "Lietuvos sveikata"

GENERALINĖ DIREKTORĖ

Jolanta Babilūtė
+370 685 30099
redaktore@Isveikata.lt

Vyriausioji redaktorė

Deimantė Gruodė
+370 674 31648
vyr.redaktore@Isveikata.lt

Direktorė

Regina Stančik
+370 652 44047
finansai@Isveikata.lt

Atsakingoji sekretorė

ir www.Isveikata.lt redaktorė
Lina Toločkienė
+370 699 66466
dizainas@Isveikata.lt

Publicum sanitas redaktorė

Rasa Kasperavičiūtė-Martusevičienė
+370 616 16126
rasa@Isveikata.lt

Korespondentai

Sima Kazarian
+370 626 73800
kazarian.sima@gmail.com

Greta Vanagienė
+370 675 45321
greta@Isveikata.lt

Miglė Petkutė
+370 624 85539
migle.petk@gmail.com

Vytautas Paulius Rasokaitis
+370 616 88934
vytautas.rasokaitis@gmail.com

Henrikas Vaitiekūnas
+370 614 53747

Darius Indrišonis
+370 692 54286

Jūratė Mazajeva (Klaipėda)
+370 611 54760

Ilustracijų skyrius

Vladislav Kizinevič
+370 685 63331

Dizaino centras

Kristina Martinkienė
+370 699 86006

Leidėjas

Uždaroji akcinė bendrovė
"Lietuvos sveikata", SL 1631

Spausdino SIA "Poligrafijas grupė
Mūkusala"

Perspauzdinti straipsnių ar jų dalį galima tik
gavus rašytinį redakcijos sutikimą.

Balenciaga: minimalistinė avalynė už kosminę kainą

Pusė tūkstančio eurų už galimybę vaikščioti beveik basomis – siūlo „Balenciaga“, pristatanti šių metų rudens kolekcijos vos pėdas dengiančius sandalus „The Zero“. Nors diskusijos apie šį provokuojantį modelį netyla, *barefoot* (basakojė – liet.) avalynė, siekianti atkurti natūralų pėdų judėjimą ir atsparumą, tampa vis populiareesnė.

Aukštosios mados namai „Balenciaga“ pristatė prieštarai vertinamą *barefoot* tipo avalynės modelį „The Zero“, sumažintą praktiškai iki paprasto guminio pado, su minimaliu įdėklų kulnui ir didžiajam pirštui. Skelbiama, kad batų kaina bus atvirkščiai proporcinga dydžiui ir sieks apie pusę tūkstančio JAV dolerių.

Rasa Kasperavičiūtė Martusevičienė

Sugrįžta su trenksmu

Filme „Atgal į ateitį II“ Marty McFly, nukeliavęs į 2015-uosius, pirmiausia apsiavė futuristinius sportinius batelius savaime užsirišančiais raišteliais. Tačiau tikrovėje 2015-aisiais mada pasuko kita kryptimi. Sporto pasaulyje išpopuliarėjo plačios formos *barefoot* avalynė, imituojanti natūralų vaikščiojimą basomis pėdomis.

Praėjus dešimčiai metų, aukštosios mados namai „Balenciaga“ siekia šį stilių atgaivinti ir pristato prieštarai vertinamą *barefoot* tipo avalynės modelį „The Zero“, sumažintą praktiškai iki paprasto guminio pado, su minimaliu įdėklų kulnui ir didžiajam pirštui. Rudens sezonui planuojama išleisti platų spalvų asortimentą, pritaikytą įvairiems odos atspalviams. Skelbiama, kad batų kaina bus atvirkščiai proporcinga dydžiui ir sieks apie pusę tūkstančio JAV dolerių.

Socialinėje platformoje „Reddit“ vartotojai šiam modeliui negaili kritikos: „Norėčiau tai „atmatyti“, „Atrodo, lyg kažkas tiesiog pradėjo spausdinti atsitiktinius daiktus 3D spausdintuvu“, „Pagaliau galėsiu sa-

MINI INTERVIU

Pėdų priežiūros specialistė
Justina Jakutytė:

- Kokia yra pėdų sveikatos situacija Lietuvoje?

- Turbūt niekada podologo profesija nebuvo pasiekusi tokio piko kaip dabar. Netinkama avalynė yra pagrindinė priežastis, dėl kurios pacientai kreipiasi į podologus. 35 procentai pacientų ateina būtent dėl netinkamos avalynės. Dažniausios problemos – nuospaudos, jaugę nagai, padidėjęs kojų prakaitavimas ir hiperkeratozė – suragėjęs, sustorėjęs odos

sluoksnis pėdoje.

- Kuo ypatinga *barefoot* avalynė?

- *Barefoot* stiliaus batai yra platesni, o platesnė avalynė užtikrina stabilumą, leidžia pėdai jaustis komfortiškai – tarsi vaikščiotum basomis. Šiandien jau galima rasti įvairius *barefoot* avalynės modelius – žieminius ir vasarinius variantus, ofisinę avalynę, laisvalaikio ir sporto batelius.

Su *barefoot* avalyne pusė mūsų pacientų greičiau išsprendžia pėdų problemas, palyginus su tais, kurie avalynės nusprendžia nekeisti. Ji padeda spręsti nuospaudų ir jaugusių nagų problemas.

- Ar perėjimas nuo įprastinių batelių prie *barefoot* avalynės kelia kokių nors iššūkių?

- Egzistuoja tam tikras psichologinis barjeras, nes vizualiai koja atrodo platesnė. Žmonėms, kurie įpratę prie batelių, balerinų ar aukštakulnių, perėjimas gali būti neįprastas. Tiems, kuriems iš pradžių sunku priprasti, siūlome įsigyti specialius vidpadžius

komfortui padidinti. Pamažu žmonės pripranta ir įvertina naudą.

- *Barefoot* entuziastai teigia, kad šie batai – universali išeitis visiems. Kokia jūsų, kaip specialistės, nuomonė?

- Mes, podologai, vienareikšmiškai siūlome platesnę avalynę – nesvarbu, ar jau turite problemų, ar dar ne. Jei šiandien problemų neturite, bet nešiosite netinkamą avalynę, ateityje jų tikrai neišvengsite. Kiekvienam pacientui išmatuojame pėdas, parodome, kaip jų pėda atrodo su apkrova, ir pagal tai rekomenduojame tinkamą avalynės tipą.

- Viena dažniausių abejonių – kainos klausimas...

- *Barefoot* avalynė tinka ne vienam sezonui, tad padalinus jos kainą keliems sezonams, suma neatrodo tokia didelė. Žinoma, dabar rinkoje yra daug analogų ir kiekvienas gali rasti sau tinkamą variantą. Svarbiausias kriterijus – kad avalynė padėtų išvengti ar išspręsti problemas, būtų patogios. ●

kyti, kad neturiu pinigų batams, ir tai bus tiesa“. Kiti gi nekantriai laukia rudens: „Tai – genialu! Negaliu sulaukti, kada galėsiu išmėginti“, „Leiskime pėdai „kvėpuoti“ – pagaliau kažkas tai išgirdo!“.

Istorinės šaknys

Patricia González-Aldea, mados žurnalistė ir knygos „Avalynės istorija. Galios ir viliojimo simbolis“ autorė, teigia, kad tokios tendencijos nėra naujos – veikiau grįžtama prie avalynės ištakų.

„Šis dizainas paprastumu ir plokščiu padu primena priešistorinę avalynę. Jis nustumia estetiką į antrą planą ir pabrėžia pagrindinę avalynės paskirtį – apsaugoti mūsų pėdas nuo temperatūros svyravimų, ligų ir neįgalaus paviršiaus“, – rašo autorė.

Vėliau, istorijos eigoje, avalynė prarado išskirtinai praktinę funkciją ir tapo galios bei statuso simboliu. Viduramžiais Europos didikai puikavosi batais pailgintomis nosimis (kai kurie siekė net 60 centimetrų) – tokia avalynė buvo nepraktiška darbui, bet puikiai tiko demonstruoti turtą. Prancūzijos dvaras žengė dar toliau – čia raudoni batų padai tapo prestižiniai, o paprastiems žmonėms juos avėti buvo uždrausta įstatymais.

„Basų kojų“ judėjimas prasidėjo 2009 metais, kai žurnalistas Christopheris McDougallas aprašė Meksikos tarahumarų gentį knygoje „Gimę bėgti“. Autorius išgarsino lengvus penkių kojos pirštų sandalus, su kuriais ši gentis bėgiojo maratonus. Tai sukėlė perversmą bėgimo pasaulyje.

Barefoot avalynės populiarėjimas, anot žurnalistų, – tai sugrįžimas prie ištakų ir natūralumo, atsisakant per amžius sukurtų puošmenų ir dirbtinų formų.

Tarp *barefoot* avalynės entuziastų – ir Holivudo žvaigždės.

Pigesnės alternatyvos

Tiesia, *barefoot* avalynės koncepcija jau pasinaudojo ir sportinės avalynės gigantai „Nike“ bei „New Balance“. Tuo pat metu Europoje stebimas specializuotą *barefoot* parduotuvių bumas.

„Mūsų verslas gimė iš asmeninio poreikio, – pasakoja Andy Gimeno, kuris kartu su partnere Sergi Benet pernai įkūrė „Barefoot You“ parduotuvę. – Pavargome nuolat naršyti internetines parduotuves, todėl nusprendėme atidaryti fizinę erdvę.“

Pradėję nuo nedidelės parduotuvės Barselonoje su penkiais prekės ženklais, jie greitai išsiplėtė į Madridą ir šiandien bendradarbiauja su dvidešimčia gamintojų, rašoma MSN.

Pasak A.Gimeno, jų klientūra įvairi: „Turime žmonių, kurie nori tiesiog vasarą pajusti vaikščiojimo basomis malonumą, turime profesionalų, ieškančių patogios avalynės darbui biure, ir ištikimų entuziastų, kurie jau visiškai atsisakė tradicinių batų.“

Kainų atžvilgiu specializuotos parduotuvės *barefoot* avalynė yra gero kainos kriterijus – kad avalynė padėtų išvengti ar išspręsti problemas, būtų patogios. ●

ORAI LIETUVOJE

KETVIRTADIENIS

Vėjas naktį šiaurės, šiaurės vakarų 4-8 m/s, dieną vakarų, šiaurės vakarų 6-11 m/s.

Naktį **+2.. +6** laipsniai
Dieną **+15.. +18** laipsnių

PENKTADIENIS

Be kritulių. Vėjas šiaurės vakarų 7-12 m/s, dieną gūsiai 15-17 m/s.

Naktį **+2... +4** laipsniai
Dieną **+8.. +12** laipsnių

Savaitgalį protarpiais pasnigs. Vėjas šiaurės, šiaurės vakarų 7-12 m/s.

ŠEŠTADIENIS

Naktį **-1.. +3** laipsniai
Dieną **+2.. +6** laipsniai

SEKMADIENIS

Naktį **-3.. -5** laipsniai
Dieną **0.. +4** laipsniai